

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Psühholoogia instituut

Hell Viitkar

**ÜLEVAADE EESTI KOOLIPSÜHHOLOOGIDE ÜHINGU KUJUNEMISEST,
ARENGUST JA PANUSEST EESTI KOOLIPSÜHHOLOOGIASSE**

Uurimistöo

Juhendaja: Astra Schults

Kaasjuhendaja: Karmen Maikalu (EKPÜ juhatuse esinaine)

Tartu 2019

Ülevaade Eesti Koolipsühholoogide Ühingu kujunemisest, arengust ja panusest Eesti koolipsühholoogiasse

Kokkuvõte

Antud uurimistöö eesmärgiks on kirjeldada Eesti Koolipsühholoogide Ühingu kujunemist ja peamisi tegevussuundi Eestis 20. sajandi lõpust käesoleva ajani. Selleks töötas autor läbi Eesti Koolipsühholoogide Ühingult saadud arhiivimaterjalid ja koostas kokkuvõtte, sidudes erinevates allikates sisalduva üheks tervikuks. Lisaks töötas autor läbi kirjandust, mis kirjeldas koolipsühholoogia arengut maailmas ja seostas üldised trendid Eesti koolipsühholoogiaga. Arhiivimaterjalide ja kirjanduse põhjal võib väita, et Eesti Koolipsühholoogide Ühing on Eesti koolipsühholoogia kujunemisesse panustanud koolipsühholooge atesteerides, ametijuhendit ja kutsestandardit väljatöötades ja täiendades, mitmeid koolitusi ja projekte korraldades ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga aktuaalsetel teemadel suheldes.

Märksõnad: Eesti Koolipsühholoogide Ühing, koolipsühholoogia, koolipsühholoogid

Overview of the Development of the Union of Estonian Psychologists and its contribution to Estonian School Psychology

Abstract

The purpose of this paper is to describe the development of the Union of Estonian School Psychologists from the 20th century until present day. To do that, the author worked through the archive materials that The Union of Estonian School Psychologists provided, connecting the information found in different sources, and summarized it. Additionally, the author worked through literature describing the development of school psychology around the world and compared the overall trends with Estonian school psychology. On the basis of the archive materials and literature it is clear that the union has contributed to Estonian school psychology by attesting, reforming and updating the job description and professional standard, organizing workshops along with projects and communicating with the Ministry of Education and Research about topical subjects.

Keywords: Union of Estonian Psychologists, school psychology, school psychologists

SISSEJUHATUS

Koolipsühholoogia lühiajalugu

Koolipsühholoogia kui eraldi psühholoogia haru tekkis 20. sajandi alguses. Algselt oli koolipsühholoogide põhitegevuseks määrata, kas lapsel oli arengulisi või kohandumise probleeme. R. Walteri 1925. aastal koostatud kirjelduse põhjal oli koolipsühholoogi ülesandeks lastega teste läbi viia, erivajadustega lapsi diagnoosida ning hinnata nende intellektuaalset ja emotsionaalset seisundit, koolis vaimse tervise programme algatada, uurimusi läbi viia, esitada oma unikaalset vaatepunkti, et parandada hariduslikke probleeme ning üleüldiselt panustada haridusteooria parendamisesse. (French, 1984)

Seoses ühiskonnas toimuvate muutustega suurenes vajadus koolipsühholoogide järgi järsult pärast Teist maailmasõda. Kuna nõudlus oli suurem, kui kvalifitseeritud psühholoogide hulk, sooviti välja mõelda kõige efektiivsem viis, kuidas vastu tulla kooliealiste laste vajadusele psühholoogilise hindamise ja abi järele. 1954. aastal korraldati Thayeri konverents, kus tõsteti esile koolipsühholoogide puudust. Konverentsi eesmärgiks oli tähelepanu pöörata sellele, mis rollid, eesmärgid, funktsioonid ja väljaõpe koolipsühholoogidel oli ning julgustada uute väljaõppeprogrammide arendamist ning psühholoogide koolitamist teadlasteks ja praktikuteks. Probleemid jätkusid ka peale konverentsi; koolides töötavad psühholoogid kurtsid oma töö vähese tõhususe üle, oldi rahulolematud oma rolli ja suhetega teiste spetsialistidega, vähe oli võimalusi omavaheliseks konsulteerimiseks ning aega individuaalseks nõustamiseks ja uuringute tegemiseks. 1980. aastal toimus *The Spring Hill Symposium*, mis oli pärast Thayeri konverentsi esimene ulatuslik arutelu ja kus anti hinnang koolipsühholoogia tulevikule. Arutelu käigus jõuti järelduseni, et tuleks teha koostööd teise alade spetsialistidega selle asemel, et neile vastanduda. Samuti rõhutati, et vaja oleks korraldada andmebaasi, suhtekorraldust ja ametlikku järelevalvet koolipsühholoogide tegevuse üle. 1981. aastal *The Spring Hill Symposiumi* jätkuna korraldatud Olympia konverentsil arutleti järgmistel teemadel: professionaalne vastutus, poliitiline aktiivsus, suhtekorraldus, koostöö teistega ja teadustöö. (D'Amato, Zafiris, McConnell, Dean, 2012)

Gutkini ja Conoley (1990) arvates oli koolipsühholoogia rõhuasetus ka 20. sajandi lõpus täiesti vale – selle asemel, et keskenduda laste diagnoosimisele ja nendega teraapia läbiviimisele, oleks pidanud põhiorhk olema inimestel, kes last ümbritsevad; selleks, et lastele parimat võimalikku teenust pakkuda, oli oluline eelkõige keskenduda täiskasvanute abistamisele. 1998. aastal Ameerikas läbiviidud uuringu põhjal kulutasid koolipsühholoogid liiga vähe aega

otsestele ja kaudsetele sekkumistele, ja samas pühendasid üle poole ajast käitumise hindamisele. Samuti kulutati vaid umbes 5% oma ajast teadustööle, mistõttu oli vähe kirjandust ja uuringuid erinevate koolipsühholoogia-alastest sekkumiste kohta (Nastasi, Bonnie, Pluymert, Varjas, Bernstein, 1998).

Koolipsühholoogia 21. sajandil

2000. aastal töid Sheridan ja Gutkin välja suuremad probleemid koolipsühholoogide töös tol ajahetkel. Koolipsühholoogide lähenemist pidasid nad liiga meditsiiniliseks; keskenduti liigselt lapse hindamisele, diagnoosimisele ja patoloogia ravimisele, selle asemel, et rohkem tähelepanu suunata last ümbritsevale keskkonnale – koolile, sotsiaalsele keskkonnale, perekonnale ja kõige selle koosmõjule. Samuti toodi välja, et piisavalt ei toimunud omavahelist suhtlemist koolipsühholoogi ja õpetajate vahel ning väga paljus sõltusid koolipsühholoogi töö ja tööülesanded seadusandlusest, kooli juhtkonnast ja kohalikust poliitikast. Statistiliselt oli järjest rohkem lapsi, kes mingil põhjusel vajasis psühholoogilist abi. Erivajadustega laste erikoolidesse paigutamine ei parandanud nende olukorda, mis oli omakorda märk sellest, et lapse diagnoos, millele koolipsühholoogid suure osa ajast kulutasid, ei aidanud kuigi suurel määral kooli kontekstis efektiivset sekkumiskava koostada. Bradley-Johnson ja Dean (2000) tegid muudatusettepanekuid koolipsühholoogi rolli edendamiseks. Sooviti, et rohkem rõhku pandaks kaudse teenuse osutamisele. Kuna abivajajaid oli liiga palju, et kõigiga üks-ühele tegeleda, siis leiti, et püsiva ja efektiivsema muutuse läbiviimiseks tuleb tegeleda nende inimeste käitumise muutmisega, kes lastega igapäevaselt kokku puutuvad. Samuti tehti ettepanekud, et koolipsühholoogid panustaksid rohkem teadusesse oma tööd dokumenteerides, asetaksid rohkem rõhku probleemide ennetamisele, teeksid koostööd kooli personali ja vanematega ning võtaksid arvesse oma töökoha keskkonna eripärasid (st kohaliku kultuuri, erinevate rasside, rahvuste, seksuaalvähemuste, sotsiaalse staatuse arvesse võtmine).

2006. aasta seisuga oli tavapärase (10 riigi põhjal maailma eri piirkondadest), et koolipsühholoogidel oli magistrikraad või magistrikraadiga samaväärne koolipsühholoogia-alane väljaõpe, kuigi osades riikides sai koolipsühholoogina töötada ka bakalaureusekraadiga. Kõige rohkem kulus koolipsühholoogil aega laste võimekuse hindamisele ja nõustamisele. Kõige probleemsem oli koolipsühholoogide jaoks vähene tööalane juhendamine ja supervisiooni puudumine; suureks murekohaks oli teenuste ebapiisav rahastus ja koolipsühholoogide madal staatus. (Jimerson jt, 2006)

2009. aastal 43 riigis läbiviidud uuringute tulemusel leiti, et 13 riigis oli koolipsühholoogide arvu suhe kooliealiste laste arvuga 1:2000 või suurem, 13 riigis oli suhe vahemikus 1:2000 kuni 1:5000, 6 riigis vahemikus 1:5000 kuni 1:10000 ning 15 riigis väiksem kui 1:10000 (Jimerson, Stewart, Skokut, Gardenas ja Malone, 2009).

Koolipsühholoogia Eestis enne Eesti Koolipsühholoogide Ühingu loomist

Eestis hakkasid psühholoogid koolis töötama alates 1975. aastast (Kikas, 1999). Kuna Eesti oli kuni 1991. aastani Nõukogude Liidu võimu all, mõjutas see ka seda, kuidas psühholoogiasse suhtuti, näiteks testide tegemine oli psühholoogidel keelatud, vähe oli võimalusi õppida psühhoteraapiat ja nõustamist ning õpetajad ei usaldanud koolipsühholooge (Kikas, 1999). Koolipsühholoogide peamine tööülesanne oli karjäärinõustamine (Kikas, 2006). 1991. aastal toimus Eesti taasiseseisvumine Nõukogude Liidu võimu alt ja samal aastal loodi ka Eesti Koolipsühholoogide Ühing.

Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Antud uurimistöö eesmärgiks on kirjeldada Eesti Koolipsühholoogide Ühingu tekkimist ja arengut Eestis eelmise sajandi lõpust praeguse ajani.

Uurimisküsimused:

1. Millised on läbivad teemad, millega Eesti Koolipsühholoogide Ühing tegelenud on?
2. Millised on aja jooksul toimunud muutused Eesti koolipsühholoogias ja kuidas on Eesti Koolipsühholoogide Ühing muutustega seotud?

Varasemalt on Eesti koolipsühholoogiat korduvalt ja mitmest erinevast vaatepunktist käsitlenud Eve Kikas (Kikas, 1999; Kikas, 2006). Antud töös keskendutakse eelkõige EKPÜ arengule ja rollile Eesti koolipsühholoogias.

Selleks kasutas uurimistöö autor 1991. aastal asutatud EKPÜ arhiivimaterjale, mis saadi ühingu esinaisal Karmen Maikalult. Arhiivimaterjalid digitiseeriti, analüüsiti ning jagati teemade kaupa ära, ning seejärel võrreldi arhiivimaterjalides leiduvat 2019. aastal kehtiva regulatsiooniga ning sellega, kuidas oli Eesti koolipsühholoogias toimuv kooskõlas üldise maailmapildiga koolipsühholoogias. Tegemist on kvalitatiivse uurimistööga.

MEETOD

EKPÜ esinase Karmen Maikalu loaga olid uuringu andmeteks kasutada EKPÜ arhiivimaterjalid. Kokku olid arhiivimaterjalid neljas nimetus kaustas ja materjalide seas leidsu juhatuse koosolekute kokkuvõtteid, üldkoosolekute kokkuvõtteid, kirjavahetusi EKPÜ ja õiguskantsleri, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi jpt vahel. Arhiivimaterjalide kogumaht oli umbes 150 A4 lehte.

Dokumentide analüüsimise eeliseks on, et tegemist on nn mittepealetükkiva meetodiga- autor sai andmeid koguda ilma, et oleks uuritavaid tülitanud. Samuti võib eeldada, et dokumendid, mis olid arhiivimaterjalidena alles jäetud, sisaldasid vähemalt uuritavate hinnangul olulist infot. (Laherand, 2008)

Esmalt digiteeris uurimistöo autor ühekaupa kõik paberkandjal arhiivimaterjalid ja järgmisena hakkas teemade kaupa andmeid analüüsima. Valitud teemadeks, mida põhjalikumalt uurida, osutusid ühinguisesed muutused, põhikiri, ametijuhend, seadusandlus, atesteerimine ning koolitused ja projektid. Teemad said valitud selle alusel, et need olid olulised nii EKPÜ kui ka Eesti koolipsühholoogia seisukohalt üleüldiselt ja nende kohta leidsu arhiivimaterjalide seas kõige rohkem infot. Sellega seotult jäi valikust välja näiteks ainesektsioonide teema, mis on küll Eesti koolipsühholoogia arengut kirjeldades vägagi olulise tähtsusega, aga millega EKPÜ on seotud olnud üsna vähesel määral ning arhiivimaterjalides leidsu sel teemal vaid 2004. ja 2009. aastal üldkoosolekutel ühingu liikmete poolt tehtud kokkuvõtted hetkeseisust. Tasub ära märkida, et kohati oli arhiivimaterjalides leiduv informatsioon poolik, sel juhul küsiti EKPÜ esinase käest täiendavaid materjale; sellegipoolest tekkis vastuolusid ja ilmnes mitmeid lünki, mis on ka eraldi välja toodud. Kuna materjale oli mitmes eri vormis, täiendasid need mitmel juhul üksteist (näiteks kirjavahetus Haridus- ja Teadusministeeriumiga ning see, kuidas seda edastati koosolekul üldkogule). Seejärel võrdles autor omavahel praegusel hetkel kehtivaid regulatsioone arhiivimaterjalides leiduvaga ja tõi välja muutused läbi aja.

TULEMUSED

Ühingusisesed muutused

Eesti Koolipsühholoogide Ühing loodi 20.11.1991.

Esimesed andmed liikmete arvust pärinevad aastast 1996, mil EKPÜ üldkogu protokollis andmetel oli EKPÜs 47 liiget. Aasta aastalt liikmete arv kasvas, näiteks 2002. aastaks oli liikmeid 98, järgmisel aastal aga juba 134. Ajavahemikus 2003-2009 jäi liikmete arvu suurusjärk samaks, kuna kuigi liikmeid tuli pidevalt juurde, hakati sel ajavahemikul hoolikamalt jälgima liikmemaksu tasumist ja sellest tulenevalt oli palju liikmeid, kes ühingust välja arvati. 2009. aastaks oli EKPÜs 140 liiget. Rohkem arhiivimaterjalidest liikmete arvu ei kajastunud, aga 2019. aasta märtsi lõpu seisuga oli ühingu 216 liiget.

Arhiivimaterjalide põhjal on EKPÜ juhatuse esimehed läbi aastate olnud järgnevad: aastatel 1996-2000 oli esinaiseks Reet Laur, ajavahemikul 2002-2004 Hele Kanter, 2005-2011 Kadri Järv (alates 2008. aastast Kadri Järv-Mändoja) ning 2011-2017 Triin Kahre. Alates 2017. aastast praeguseni on juhatuse esinaine Karmen Maikal. Juhatuse esinaise valivad juhatuse liikmed enda seast.

Juhatuse liikmed valitakse üldkoosolekul. Juhatuse koosseisu kohta (vt tabel 1) on esimesed andmed aastast 1996. Ajavahemikul 2010-2012 andmeid juhatuse koosseisu kohta ei leidunud.

Tabel 1.

Juhatuse koosseis	Ajavahemik
Helgi Hilborn, Piret Jamnes, Reet Laur, Kaljo Pilt, Helve Saat, Mare Tuisk, Mari-Ann Urb	1996
Helve Keel, Piret Jamnes, Reet Laur, Kaljo Pilt, Helve Saat, Mare Tuisk, Mari-Ann Urb	1997-1998
Terje Alandi, Liia Gramakovski, Maarika Kongi, Lea Metsis, Kaire Savisaar, Helve Keel, Mare Tuisk	2000
Helve Keel, Liia Gramakovski, Lea Metsis, Mare Tuisk, Maarika Kongi	2001
Mare Tuisk, Hele Kanter, Maarika Kongi, Lea Metsis, Signe Reppo, Virve Kinkar, Helen Margus	26.04.2002-20.09.2002
Irene Pukk, Hele Kanter, Signe Reppo, Virve Kinkar, Helen Margus, Lea Metsis, Maarika Kongi	20.09.2002-2003
Hele Kanter, Irene Pukk, Signe Reppo, Virve Kinkar, Helen Margus, Maarika Kongi, Lea Metsis	2003-2004
H. Kanter, M. Kongi, V. Kinkar, L. Metsis, S. Reppo, I. Pukk	26.03.2004-12.11.2004
M. Kongi, Kadri Järv, Triin Kahre, Triin Hannust, Tea Raist, Marika Eiskop, Endla Lõkova	12.11.2004-2005

Kadri Järv, Triin Kahre, Triin Hannust, Tea Raist, Marika Eiskop, Endla Lõkova, Maarika Kongi	2005
Kadri Järv, Triin Kahre, Triin Hannust, Tea Raist, Marika Eiskop, Endla Lõkova, Auli Andersalu-Targo	2006
Kadri Järv, Triin Kahre, Triin Hannust, Marika Eiskop, Endla Lõkova, Auli Andersalu-Targo, Auli Saveljev	2007
Kadri Järv-Mändoja, Triin Hannust, Marika Eiskop, Endla Lõkova, Auli Andersalu-Targo, Karmen Maikalu, Auli Saveljev	2008
Auli Andersalu-Targo, Triin Hannust, Kadri Järv-Mändoja, Endla Lõkova, Karmen Maikalu, Auli Saveljev, Marika Eiskop	2009
Auli Saveljev, Karmen Maikalu, Triin Hannust, Kadri Järv-Mändoja, Kärt Käesel, Auli Andersalu-Targo	2010-2011
Auli Andersalu-Targo, Auli Kõnnussaar, Kärt Käesel, Triin Hannust, Kadri Järv-Mändoja, Karmen Maikalu, Triin Kahre	2012
Marie Maarendi, Triin Kahre, Karmen Maikalu, Ada Kiipus, Kadri Järv-Mändoja, Kärt Käesel, Auli Kõnnussaar	2013
Triin Kahre, Karmen Maikalu, Marianna Metsla, Kaire Külaots, Ülle Vomm, Lucia Riet de Mahhov, Marie Maarendi	2014
Marie Maarendi, Lucia Riet de Mahhov, Ülle Vomm, Kaire Külaots, Marianna Metsla, Karmen Maikalu, Triin Kahre	2015
Triin Kahre, Karmen Maikalu, Anu Pärn, Kristi Feldman	2016-2017
Kristi Feldman, Anu Pärn, Karmen Maikalu, Saale Kibin, Airene Vaike Kumari, Ly Erg, Olga Korkkinen	2018
Karmen Maikalu, Anu Pärn, Kristi Feldman, Saale Kibin, Airene Vaike Kumari, Ada Urm, Astra Schults	2019

Põhikirj

1991. aastal kinnitati esimest korda EKPÜ põhikirj; arhiivimaterjalide seas esimest põhikirja ei leidunud.

21.01.1997 arutati üldkoosolekul läbi põhikirja muudatused ja redaktsioonilise ettepanekud ning kinnitati EKPÜ uus põhikirj. Teemade jaotus oli järgmine: ühingu üldsätted, eesmärgid, ülesanded, õigused, liikmeskond, tegevliikme õigused ja kohustused, toetajaliikme õigused ja kohustused, EKPÜ struktuur, ning EKPÜ tegevuse lõpetamine. Üldsätetes oli EKPÜt defineeritud kui koolipsühholoogide ühendust erialase töö soodustamiseks ja huvide kaitseks; ühingu oli ka nimetatud juriidiliseks isikuks ja juhendus oma tegevuses käesolevast põhikirjast ning EV seadustest.

Eesmäärke oli 3: laste psüühiline heaolu, psühholoogi põhimõtete rakendatus haridussüsteemis ning koolipsühholoogide integreeritus. Ülesanneteks oli ettepanekute tegemine hariduskeskkonna parandamiseks, kaasabi osutamine koolipsühholoogide täiendõppe korraldamisele, erialaste teadmiste levitamine haridustöötajate seas, ühingu kohalike lülide loomine maakonnades ja linnades, sidemete arendamine välismaiste koolipsühholoogidega, koostöö teiste organisatsioonidega, testipanga loomine ja kättesaadavaks tegemine ning koolipsühholoogide esindamine ja nende õiguste kaitse.

Liikmeskond oli jaotatud kaheks: tegevliikmed ja toetajaliikmed. Tegevliikmeks sai olla isik, kes töötab koolipsühholoogina ja omab psühholoogilist kõrgharidust, toetajaliikmeks koolipsühholoogiat aktiivselt arendavad isikud. Seletatud oli ka liikmete vastuvõtmise ning välja arvamise korda. Tegevliikmetel ja toetajaliikmetel olid ka veidi erinevad õigused ning kohustused: näiteks kuigi kõigil liikmetel oli õigus võtta osa ühingu tegevusest, said vaid tegevliikmed hääleõigust omada ning ühingu organitesse valitud olla. Kohustusteks oli tegevliikmetel lisaks põhikirja nõuete täitmisele ja liikmemaksu tasumisele (mis olid toetajaliikme ainsateks kohustusteks) psühholoogi eetikakoodeksi järgimine ning töörühmadest osa võtmine. Põhjalikult oli selgitatud ühingu struktuuri, mis koosnes üldkogust, juhatusel ja revisjonikomisjonist. Ühingu olid ka esimees, sekretär ning laekur. EKPÜ vahendid moodustusid osavõtumaksudest, sümbolika ning trükiste müügist, annetustest ning muudest laekumistest. Tegevuse lõpetamiseks oli vajalik üldkogu 2/3 tegevliikmete poolt langetatud otsus.

03.03.2000 muudeti taaskord põhikirja. Teemade jaotus oli veidi teistsugune, rohkem oli erinevaid punkte lahti seletatud. 2000. aasta põhikirja teemad olid järgmised: üldsätted,

tegevuse eesmärgid, ühingu õigused, juhtimine, revideerimine, vara, tegevuse lõpetamine. Uuendatud põhikirja kinnitati üldkoosoleku otsusega.

Võrreldes omavahel 1997. ja 2000. aasta põhikirju, jäävad silma järgmised muutused:

Üldsätetest oli 2000. aasta põhikirja lisatud ühingu asukoht (Tallinn, Eesti Vabariik) ja see, et oma kohustuste täitmise eest vastutab Ühing oma varaga, mitte riik. Ühingu eesmärgid olid tähenduselt jäänud samaks, kuigi veidi oli muudetud sõnastust. Ühingu ülesannetest jäi hilisemas põhikirjas välja järgnev: ühingu kohalike lülide loomine (esialgu kontaktisikute vormis) maakondades ja linnades ning nendega sidemete pidamine ja info levitamine; koolipsühholoogide esindamine ja nende õiguste kaitse. Ühingu õiguste sekka oli lisatud õigus kompenseerida Ühingu juhtorganitesse valitud liikmetele nende ülesannete täitmisel tekkinud kulutused. Tegevliikmete kohta oli juurde lisatud, et liige võib ühingust välja astuda oma kirjaliku avalduse alusel ja loetakse lahkunuks avalduse esitamise päevast. Lisaks täpsustati, et juhul kui liige arvatakse välja, võtab otsuse selle kohta vastu juhatus, kes koheselt kirjalikult väljaarvatule teatab. Seejärel võib liige väljaarvamise otsuse edasi kaevata üldkoosolekule, kelle otsus on lõplik. Ühingust lahkunud või väljaarvatud liikmele liikmemaksu ei tagastata.

Tegevliikme õiguste nimistusse oli lisatud, et liikmel on õigus teha koostööd rahvusvaheliste koolipsühholoogide ühendustega ja astuda nende liikmeks. Tegevliikme kohustustest oli välja jäetud kohustus järgida psühholoogi eetikakoodeksit. Ühingu juhatuse, esimehe, sekretäri, laekuri ja revisjonikomisjoni ülesandeid ja kohustusi oli 2000. aasta põhikirjas rohkem lahti seletatud ja täpsustatud. Ühingu tegevuse lõpetamise korda muudeti sellevõrra, et kui varasemalt määrasid üldkogu tegevliikmed allesjäänud vahendite jaotuse, siis uue põhikirja kohaselt jaguneks allesjäänud vara võrdsetes osades kõigi liikmete vahel.

2002. aastal täiendati taas põhikirja. Ümber sõnastati mitmed Ühingu ülesanded: Ühing ei osutanud enam kaasabi koolipsühholoogide täiendõppe korraldamisele, vaid korraldas ja viis läbi koolipsühholoogide täiendõpet. Kui varasemalt tegi Ühing koostööd tegevuse eesmärkidele lähedaste ühendustega, siis uuema põhikirja kohaselt tegi Ühing koostööd teiste organisatsioonidega. Ühing ei osutanud kaasabi koolipsühholoogidele kättesaadava koolis kasutatava testipanga loomisele, vaid töös kasutatavate diagnostiliste ja metoodiliste materjalide loomisel. Ühingu tegevliikmed ja toetajaliikmed liideti üheks nii, et kõik olid kollektiivselt liikmed. Varasemalt võisid ühingu tegevliikmeteks olla vaid koolipsühholoogidena töötavad kõrgharidusega isikud, aga muudetud põhikirja järgi võisid ühingu liikmeteks olla psühholoogid, psühholoogia õpetajad ning koolipsühholoogiat aktiivselt

arendavad ja toetavad isikud. Punktid, mis puudutasid ühingu toetajaliikmete kohustusi ja õigusi, võeti välja. Eelmises põhikirjas oli öeldud, et üldkoosolek võib vastu võtta otsuseid, kui sellel osaleb üle poole Ühingu liikmetest või nende esindajatest, aga uue korra järgi võis üldkoosolek vastu võtta otsuseid, kui sellel osaleb üle 1/3 ühingu liikmetest või nende esindajatest.

Rohkem arhiivimaterjalide seas uuendatud põhikirju ei leidunud, aga välja saab tuua erinevused 2002. aastal kinnitatud põhikirja ja kõige uuema, 2017. aastal kinnitatud põhikirja vahel. 2002. aasta põhikirjas on märgitud, et üldkoosolek võib vastu võtta otsuseid, kui sellel osaleb üle 1/3 Ühingu liikmetest või nende esindajatest; 2017. aastal kinnitatud põhikirjas pole kirjas alampiiri, kui suur osa Ühingu liikmetest peab üldkoosolekul osalema. 2002. aastal oli ühingu tegevuse eesmärgi muutmiseks vajalik kõigi Ühingu liikmete nõusolek, 2017. aastast aga 9/10. Juhatus ja revisjonikomisjoni valitakse alates 2017. aastast mitte kaheks, vaid kolmeks aastaks. Üldkoosoleku ainupädevuse nimistusse on uuemas põhikirjas lisandunud auliikmete nimetamise ja valimise korra kinnitamine ning auliikmete valimine. Juhatuseliikmete arv pole enam 7, vaid on 3-7. Põhikirjast on välja jäetud ühingu sekretäri ja laekuri kohustused; lisatud on punkt, et ülejäänud tööjaotuse juhatuses (lisaks juhatusesimehe ülesannetele, mis on eraldi välja toodud) otsustab juhatus töö käigus.

Ametijuhend

1995. aastal anti välja koolipsühholoogi tegevusjuhend. Tegevusjuhend koosnes neljast osast: üldpõhimõtted, koolipsühholoogi tööülesanded, õigused ning töö eetika. Lühidalt kokku võttes olid üldpõhimõtted järgmised: koolipsühholoog tegeleb õpilaste (vajadusel õpetajate, lapsevanemate) psühholoogilise teenindamisega; koolipsühholoog võetakse tööle ühe või mitme omavalitsuse täitevorgani poolt; kvalifikatsiooni nõuded, tööstaaži arvestuse ja tasustamise korra määrab EV Kultuuri- ja Haridusministeerium; tööaeg on 35 tundi nädalas. Tööülesanded olid kokkuvõtlikult õpilaste individuaalne nõustamine, grupinõustamine, ettevalmistuse olemasolul käitumis-, õppimistreeningute läbiviimine, õpilaste nõustamine seoses tulevikuplaanidega, õpetajate abistamine uute käitumisviiside ja probleemilahenduste leidmisel, lapsevanemate abistamine ning koolijuhtkonna nõustamine. Õigusteks olid lähtuda igapäevatöös tegevusjuhendist ja abivajaja huvidest, jaotada ise oma tööaega (pühendades vähemalt 50% vahetule kontaktile lastega), end pidevalt seminaridel ja kursustel osaledes täiendada, direktori loal tunde ja üritusi külastada, vajaliku koolidokumentatsiooniga tutvuda, lisaks põhitööle anda psühholoogia-, tervise- ja perekonnaõpetuse tunde ning omada spetsiaalselt sisustatud tööruumi. Töö eetika oli järgmine: koolipsühholoog ei vii läbi ebaeetilisi, -moraalseid, -seaduslikke uurimusi, vastutab kasutatavate meetodite ning diagnoosi ja soovitude adekvaatsuse eest, kaitseb abivajaja privaatsust ning austab teiste spetsialistide pädevust, arvamusi ja õigusi.

Järgmisena leidis arhiivimaterjalides 2002. aasta septembrist pärit ametijuhend. Vahepealse aja jooksul oli muutunud nimetamiseviis, aga dokumendi ülesehitus oli sarnane: kokku oli 4 osa, milleks olid üldsätted, põhiülesanded, õigused ning töö eetika. Lisaks olid välja toodud otsene ülemus (direktor), kvalifikatsiooninõuded (kõrgem psühholoogiaalane haridus) ning muud nõuded (suhtlemisoskus, koostööoskus, arvuti kasutamise oskus, algatusvõime, loovus ning võime ja oskus osaleda uute lahenduste väljatöötamisel ja rakendamisel). Võrreldes 1995. aasta ametijuhendiga oli üldpõhimõtetes (2002. aasta dokumendis üldsätted) muutunud nii mõndagi: koolipsühholoogi tööaeg ei olnud enam 35 tundi nädalas ning selle asemel, et juhendada eelkõige ja ainult Kultuuri- ja Haridusministeeriumi normatiividest ja määrustest, juhendus koolipsühholoog Eesti Vabariigi määrustest, kooli direktori käskkirjadest, korraldustest ja juhenditest, kooli sisekorraeeskirjadest ja käesolevast ametijuhendist. Lisaks oli ära mainitud, et koolipsühholoogiga sõlmib ja lõpetab töölepingu direktor. Põhiülesanded olid suures osas sisuliselt samad, ära oli jäetud see, et vastava ettevalmistuse olemasolul viib koolipsühholoog läbi treeninguid käitumise, õppimise, juhtimise, suhtlemise jms alal, ning

juurde oli lisatud, et koolipsühholoog teeb koostööd kooli logopeedi, parandusõppe õpetaja ja meditsiiniõega. Õigused, mis olid 1995. aasta dokumendis, aga mida polnud 2002. aasta dokumendis: õigus jaotada ise oma tööaega (pühendades vähemalt 50% vahetutele kontaktidele lastega), külastada direktori loal tunde ning üritusi, lisaks põhitööle anda psühholoogia- tervise- ja perekonnaõpetuse tunde ning omada spetsiaalselt sisustatud tööruumi. Õigused, mida polnud 1995. aasta dokumendis, aga olid uuemas ametijuhendis: õigus taotleda soodustavaid töötingimusi oma töö korraldamisel ning teha otsuseid oma pädevuse piires. Töö eetika oli mõlemas dokumendis sisuliselt sama (kuigi veidi ümber sõnastatud).

Rohkem arhiivimaterjalide seas ametijuhendeid ei leidunud, küll aga oli korduvalt koosolekute protokollides ametijuhendist ja selle muutmisest ning uuendamisest räägitud. Näiteks 2006. aasta aprillis arutati juhatuse koosolekutel ametijuhendi uuendamist, aga ei õnnestunud leida seda versiooni ametijuhendist, mida muuta taheti (näiteks karjäärinõustamine sooviti ümber sõnastada tulevikuplaanideks, aga 2002. aasta ametijuhendis karjäärinõustamist mainitud pole). Lisaks sõnastuse muutmisele arutleti ka, et ametijuhendisse võiks lisada nii supervisiooni kui ka koostöö teiste koolipsühholoogidega. 2006. maikuus plaaniti juhatuse koosolekul koostada kiri Haridusministeeriumisse seoses koolipsühholoogi ametijuhendi määruse uuendamisega, tuues põhjenduseks, et viimane koolipsühholoogi tööd reguleeriv määrus, mis sisaldab ametijuhendit, pärines aastast 1995. Tundus vastuoluline, et 2006. aastal räägitakse 1995. aasta ametijuhendist, kui arhiivimaterjalides leidis ka 2002. aasta ametijuhend, aga olemasolevates arhiivimaterjalides täpsustavat infot ei olnud.

2008. aasta üldkoosolekul teavitati koosolekul osalenuid, et valminud on uus ametijuhend ning see on listi kaudu kõigile saadetud.

01.05.2019 seisuga oli Eesti Koolipsühholoogide Ühingu kodulehel praegu kehtiv, 17.09.2017 ühingu poolt uuendatud ametijuhend. Kuna eelmine uurimistöö autorile kättesaadav ametijuhend pärineb aastast 2002, on järgnevalt välja toodud erinevused 2002. aasta ja 2017. aasta ametijuhendi vahel:

2002. aasta ametijuhendis pole eraldi välja toodud koolipsühholoogi töö eesmärki, milleks 2017. aasta ametijuhendi kohaselt on laste arengu toetamine koostöös lapsevanemate ja haridustöötajatega, kaasates vajadusel teiste erialade spetsialiste. Oma tegevuses peab koolipsühholoog 2017. aasta juhendi kohaselt lisaks varasemas juhendis väljatoodule juhendumata veel EKPÜ eetikakoodeksist, koolipsühholoogi kutsestandardist ning laste heaolust

ja parimatest huvidest. Välja on jäetud see, et koolipsühholoog peab juhenduma kooli direktori käskkirjadest, korraldustest ja juhenditest. Põhiülesanded on võrreldes varasema ametijuhendiga uuemas juhendis rohkem lahti seletatud ja täpsustatud. Eraldi on välja toodud, et koolipsühholoog hindab lapse psühholoogilist arengut ja toimetulekut. Mõlemas ametijuhendis on kirjas, et koolipsühholoog teeb koostööd lapsevanemate, haridustöötajate ning teiste spetsialistidega, veidi erinevad välja toodud koostöö nüansid (näiteks 2002. aastal oli ülesandeks nõustada koolijuhtkonda kooli elu ja arengu planeerimisel ning kujundamisel, uuema korra järgi on ülesandeks nõustada õpetajaid ja haridusametuse juhtkonda lapse vajadusi arvestava arengu- ja õpikeskkonna kujundamisel, aidates ennetada lapse vaimse tervise probleemide tekkimist). Rohkem on lahti seletatud ka see, mille osas koolipsühholoog lapsevanemaid nõustab. Lisandunud on, et koolipsühholoog korraldab psühholoogiaalaseid koolitusi ja osaleb erialastes uurimusprojektides ning teeb kogukonna sees erialast teavitustööd ja korraldab vajadusel ennetustegevusi. Võrreldes varasema ametijuhendiga on välja jäänud see, et koolipsühholoog viib läbi grupinõustamist ning nõustab õpilasi eriala valikul. Uues ametijuhendis on küll muuseas välja toodud see, et last tuleb toetada ja nõustada õpi- ja karjäärivalikute tegemisel ning vajadusel tuleb korraldada ennetustegevusi, mis hõlmavad ka tugirühmasid ja vestlusi, aga eraldi punktidenäidena neid välja pole toodud, mis annab põhjust uskuda, et grupinõustamine ja erialane nõustamine pole prioriteedideks. Täiesti välja on jäänud uuest ametijuhendist põhiülesandena abivajaja privaatsuse kaitsmine.

Koolipsühholoogi vastutus ja töö eetika on varasemast väga erinev. Varasemas ametijuhendis oli välja toodud, et koolipsühholoog vastutab oma otsuste õigsuse eest, ei vii läbi ebaetilisi uurimusi, kaitseb abivajaja privaatsust ning austab teiste spetsialistide pädevust. 2017. aasta ametijuhendis on koolipsühholoogi vastutus ja töö eetika tunduvalt põhjalikumalt lahti seletatud. Privaatsuse kaitsmise koha pealt on täpsustatud, et andmeid tuleb saladuses hoida, kui nende avaldamine tooks kahju lapsele ja tema ümbrusele või oleks vastuolus lapse tahtega. Täiesti uute punktidenäidena on välja toodud see, et kui õpilase nõustamine on vältimatu õppetunni ajal, teeb koolipsühholoog selle osas koostööd aineõpetajaga ning see, et koolipsühholoog täiendab end regulaarselt kursustel, seminaridel, konverentsidel ning kovisiooni- või supervisioonigrupis osaledes.

Varasemaga on õiguste osas samaks jäänud see, et koolipsühholoog omab õigust end pidevalt täiendada kursustel osalemisega; kõik muu on muutunud. Uuemas ametijuhendis on konkreetselt lahti seletatud, milline peab olema koolipsühholoogi tööruum ja töövahendid. Lisaks on koolipsühholoogil õigus otsustada, millist informatsiooni jagada (tuginedes lapse

parimatele huvidele, seadusandlusele ja tööetikale), tutvuda haridusasutuse dokumentatsiooniga ja külastada ainetunde. Varasemalt oli mainitud, et koolipsühholoog võib pöörduda juhtkonna, õpetajate või õpilaste poole andmete saamiseks, mis on vajalikud tema tööks õpilastega- seda võib mõtestada, kui dokumentatsiooniga tutvumist ja ainetundide külastamist, aga eraldi täpsustatud polnud, mida silmas peeti. Uue ametijuhendi kohaselt on koolipsühholoogi tööaeg paindlik ning kokkuleppel otsese juhiga, kooli töösisekorraeskirju ja töölepingut arvestades, on õigus ise oma tööaja jaotust määrata. Varasemas ametijuhendis on öeldud, et koolipsühholoogil on õigus taotleda soodustavaid töötingimusi oma töö korraldamisel, mille alla läks ka tõenäoliselt paindlik tööaeg, aga taaskord polnud täpsustatud, mida täpsemalt mõeldi. Viimasena on uues ametijuhendis välja toodud koolipsühholoogi õigus teha haridusasutuse juhtkonnale ja õpetajatele ettepanekuid laste arengu paremaks toetamiseks ning osaleda haridusasutuse arendustegevuses.

Seadusandlus

Läbi aastate on läbivateks teemadeks seoses seadusandlusega olnud koolipsühholoogide tööaeg, koosseisunormatiivid ja miinimumpalga suurus.

20.05.1994.a. avaldati Kultuuri- ja Haridusministeeriumi määrus nr 9. Lisa 4, p. 3 puudutas ka koolipsühholooge: koolipsühholoogi ametikohta rakendatakse põhikooli ja gümnaasiumi 7.-12. klassi õpilaste üldteenindamiseks arvestusega üks ametikoht iga vastavaealise 600 õpilase kohta. Märkus kahes oli kirjas: omavalitsuses ühe eripedagoogi või koolipsühholoogi ametikoha rakendamiseks vajaliku õpilaste arvu vähesuse korral võidakse kehtestada 0,25, 0,5 või 0,75 ametikohta või rakendada 1 ametikohta selle osa kokkuleppel teiste omavalitsustega.

1996. aastal pöördus EKPÜ üldkogu kirjalikult Haridusministeeriumi poole. Taotleti, et muudetak kiires korras ära Kultuuri- ja Haridusministeeriumi 20.05.1994 a. määruse nr 9 lisa 4 p.3 ja märkus 2 koolipsühholoogide kohta käiv osa. Tehti ettepanek soovitada omavalitsustele rakendada koolipsühholoogi ametikoha normiks kuni 600 õpilast 1.-12. klassini.

Lisaks taheti, et:

1. taastataks koolipsühholoogide täienduskoolitus Haridustöötajate Koolituskeskuse kaudu,
2. esitataks seaduse eelnõu, mille kohaselt koolis töötavatele pedagoogidele makstaks palka kas riigi- või kohalikust eelarvest ning
3. võetaks ministeeriumis tööle psühholoog- toodi ka välja, et ühingu juhatuse liige Kaljo Pilt on sellele juba kahel varasemal korral tähelepanu juhtinud (29.04.1994 ja 01.07.1994).

Pöördumise toon oli väga emotsionaalne ja kriitiline. Teises pöördumises kirjutas EKPÜ esinaine Reet Laur Haridusministeeriumile palvega finantseerida Laste Üldvõimete Testi (BET) trükkimist ja levitamist koolides kutsenõustamise eesmärgil. Arhiivimaterjalidest ei õnnestunud leida, kas ja kuidas Haridusministeerium pöördumisele vastas.

1997. aastal pöörduti taas Haridusministeeriumi poole, väljendati taas rahulolematust 1994. aastal vastuvõetud määrusega ning korraldi eelmises pöördumises esitatud ettepanekuid. Vastuseks saadi haridusministeeriumi kantslerilt Georg Aheralt, et plaanis on üle vaadata Kultuuri- ja Haridusministri 20.05.94 määrus nr 9 „Tüüpkoosseisude kinnitamine“ ja määruse lisa 4 p.3 muuta järgmises sõnastuses: „Koolipsühholoogi ametikoht rakendatakse 1.-12. klassi

õpilaste üldteenindamiseks arvestusega 1 ametikoht iga 600 õpilase kohta.“ Riigieelarvest rahastamise ettepanekule vastati, et psühholoogi palga finantseerimine riigieelarves tekitaks erinevate omavalitsuste koolide teenindamisel asjatuid arusaamatusi. Kaljo Pilt vastas EKPÜ nimel, et kantsleri vastus ei rahulda EKPÜt, põhjendusega, et kavandatav muutmine „1 ametikoht 600 õpilase kohta“ on linnakeskne, ja vastuolus võimaloleva Valitsuse regionaalpoliitikaga.

17.12.1997 muudeti osaliselt määrust nr. 9. Lisa 4 p.3 sõnastati järgmiselt: „Koolipsühholoogi ametikoht rakendatakse põhikooli ja gümnaasiumi 1.-12. klassi õpilaste üldteenindamiseks arvestusega 1 ametikoht kuni 600 õpilase kohta.“ (Põhikooli..., 1997).

1997. aastal esitati Eesti Vabariigi Äriregistrisse palve registreerida EKPÜ mittetulundusühinguna (põhikiri kinnitatud 21.01.1997 ühingu üldkoosoleku poolt, eesmärk: aidata kaasa koolide psühholoogiaalase teenindamise arengule ja kaitsta ühingu liikmete huve). 1998. aasta alguses avaldus rahuldati.

2000. aastal avaldas Reet Laur EKPÜ esindajana toetust *The Center of Excellence in School Improvementi* ideele pakkude eesti mittepädagoogilistele töötajatele professionaalset treeningut kooli sotsiaaltöö alal.

2002. aastal toimus aktiivne kirjavahetus haridusministriga ja õiguskantsleriga, kus tollane EKPÜ esinaine Hele Kanter väljendas EKPÜ nimel rahulolematust VV10.06.2001.a määruse nr 236 suhtes, mille kohaselt koolipsühholoogid olid välja jäetud pedagoogikaspetsialistide loetelust, mistõttu koolipsühholoogi tööaeg pikenes 35 tunnist nädalas 40 tunnini nädalas (Ametikohtade..., 2001).

Probleemidena toodi välja, et varasemalt, VV 13.06.1994.a. määrus nr 133 ja VV 14.01.1997.a määrus nr 8 kohaselt, kuulusid koolipsühholoogid lühendatud tööajaga pedagoogikaspetsialistide loetelusse, seega inimesed, kes asusid tööle koolipsühholoogina, arvestasid selle regulatsiooniga. Järelikult oli rikutud koolipsühholoogide suhtes õiguspärase ootuse printsiipi, kuna töötingimused halvenesid viimase määruse tõttu oluliselt, võrreldes tööle asumise ajaga. Teiseks probleemiks, mida esile toodi, oli, et koolipsühholoogide suhtes rikuti võrdse kohtlemise printsiipi, kuna antud määruse kohaselt jäi pedagoogikaspetsialistide loetellu puuetega inimeste kutsealase rehabilitatsiooni keskuse õpetaja, psühholoog ja metoodik – see tähendab, loetellu oli jäetud psühholoogi ametikoht, aga mitte koolipsühholoog. Tähelepanu juhiti ka sellele, et kaadrivoolavus on koolipsühholoogide seas niigi suur ja antud määrus suurendaks seda ilmselt veelgi. Haridusministeerium väljendas oma vastuses

seisukohta, et kuna koolipsühholoogi ülesannete jaotus sõltub keskkonnast ja üks ametikoht võib seonduda ühe või mitme kooliga, oleks kohalik omavalitsus pädevam, otsustamaks nende töötaja lühendamise vajadust ja määra. Samas oldi valmis algatama määruse muutmise eelnõu, kui EKPÜ esitab andmeid töötingimuste halvenemise ja kaadrivoolavuse kohta. Õiguskantslerilt Allar Jõks saadi toetus ja soovitus haridusministeeriumiga läbirääkimiste jätkamiseks. Haridusministeeriumile esitati soovitud andmed.

2003. aastal toetas Eesti Koolipsühholoogide Ühing TALO poolt esitatavat nõudmist Eesti Vabariigi valitsusele võrdsustada kõrgharidusega töötajate alampalk vähemalt Eesti keskmise palga suuruse määraga. Põhjustena toodi välja vajadus õpetajate, teiste haridus- ning kultuuritöötajate tööd väärtustada, töötingimusi parandada ja töötajaid motiveerida.

2003. aasta sügisel toimunud juhatuse koosolekul otsustati tunnustada Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt välja töötatud seaduseelnõu vähendada klassides õpilaste piirarvu kuni 24 õpilasele. Lisaks otsustati teha ettepanek kehtestada kindel arv õpilasi ühe koolipsühholoogi teeninduspiirkonnas ning tuua koolidesse juurde sotsiaalpedagoog ja/või sotsiaaltöötaja. Taaskord sooviti jutuks tuua koolipsühholoogi tasustamine riigi finantseerimisele viimine ning teha järeldamine 35-tunnise tööädala kehtestamise osas.

2004. aasta lõpuks oli EKPÜ endale Tiina Kiviranna näol leidnud kontaktisiku Haridusametis; Haridus- ja Teadusministeerium oli ka välja näidanud valmisolekut võrdsustada koolipsühholoogi palk õpetaja palgaga.

2005. aastal küsis EKPÜ esinaine Kadri Järv kirja teel Tiina Kivirannalt, kelle poole peaks pöörduma, et kehtestada koolipsühholoogidele 35-tunnist tööädalat; vastuseks saadi, et selleks tuleb pöörduda Sotsiaalministeeriumi poole.

2006. aasta kevadel otsustati juhatuse koosolekul, et vaja on koostada järeldamine Haridusministeeriumile seoses koolipsühholoogi ametijuhendi määruse uuendamisega, kuna varasem koolipsühholoogi tööd reguleeriv määrus (mis sisaldab ametijuhendit) pärines aastast 1995. Samuti otsustati teha järeldamine Haridusministeeriumi õigusosakonnale seoses koolipsühholoogi töökoormusega.

2007. aasta jaanuaris juhatuse koosolekul arutati selle üle, et miski ei määra koolipsühholoogi palka. Otsustati kirjutada Haridusministeeriumisse ja järgi pärida, kas koolipsühholooge võetakse kui haridustöötajaid, või käivad nad sotsiaalsfääri alla ning kuidas oleks võimalik koolipsühholoogide palkasid määrata, kas sidudes palk õpetajate palgaga või atesteerimisega.

24.04.2007 pöördus Kadri Järv-Mändoja EKPÜ nimel Haridus- ja teadusministri Tõnis Lukase poole, et anda märku EKPÜ liikmete huvist teha Haridus- ja Teadusministeeriumiga koostööd.

2008. aasta kevadel toimunud üldkoosolekul tehti ülevaade viimase poole aasta suhtlusest haridusministeeriumiga. Sügisel 2007 oli kokku pandud töögrupp, kus tegeleti koolikiusamise probleemidega ning koolipsühholooge puudutava seadusandluse muudatustega. Ettepanekud kanti ette haridusministrile eeldades, et töö jätkub uuel aastal. Veebruaris toimunud koolikiusamise teemalisel Foorumil osaledes küsiti haridusministri käest, mis töögrupist saab ning selgus, et kõik ettepanekud tuleb ministeeriumile uuesti esitada.

06.2008 ühines EKPÜ Inimeseõpetuse Ühingu pöördumisega Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poole. Pöördumises tehti 3 ettepanekut: inimeseõpetus tuleb säilitada eraldiseisva kohustusliku õppeainena läbi kõikide kooliastmete, III kooliastme tunnijaotuses tuleb taastata kaks inimeseõpetuse kursust ning gümnaasiumis tuleb senisest enam tegeleda terviseteemadega (liikumisaktiivsus, tervislik toitumine, esmaabi, seksuaalkasvatus, uimastiennetus jne), et jätkuvalt kinnistada õpilaste teadmisi ja valmisolekut neid rakendada.

2009. aasta kevadel toimunud üldkoosolekul otsustati Haridus- ja Teadusministeeriumile saata kiri sooviga, et koolipsühholoogi ametikoht oleks seotud laste arvuga. Üheskoos otsustati, et kuigi reaalset oleks vaja veel väiksemat arvu, tehakse ettepanek, et 600 õpilasele vastaks üks ametikoht. Seoses tööajaga otsustati, et seaduses peaks kajastuma vähemalt koolipsühholoogi tööaja paindlikkus- see tähendab, 50% ajast otsene töö inimestega ja 50% ajast tulemuste analüüsile, enesetäiendusele jne. Lisaks arutleti taaskord koolipsühholoogide palkade üle. Kuna riik ei olnud huvitatud koolipsühholoogide palga riikliku rahastamismudelist, mispuhul koolipsühholoogi palga alammäär oleks seotud pedagoogide omaga läbi atesteerimise, otsustati, et mõttekas oleks läbirääkimisi pidada hoopis kohalike omavalitsuste liitudega, et selgitada neile koolipsühholoogi rolli ja atesteerimise sisu. Samuti rääkis Karmen Maikal, et olles Haridus- ja Teadusministeeriumi miinimumkoosseisude töörühmas, on seal juttu olnud sellest, et kuna psühholoogide teenus läheb koolidele kohustuslikuks, võiks seda teenust võimaldada ka lasteaedadele, kuhu siiani psühholoogi polnud ette nähtud.

2010. aasta suve alguses leidis aset kirjavahetus Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja Siiri Lepasaare ja EKPÜ esindaja Karmen Maikal vahel: Lepasaar kirjutas teiste seas ka EKPÜle, et paluda tagasisidet määruse „Kooli personali miinimumkoosseis“ eelnõule. EKPÜ vastuses nõustuti tugevalt §1 kolmanda ning neljanda lõiguga, kus oli vastavalt kohustatud kooli ja kooli

pidajat tagama õpilastele teenuse kättesaadavus kooli ruumides ning kontrollima sisseostetud teenuse kvaliteeti. Eeldatavasti on tegu Riigi Teatajas olemasoleva 08.12.2010 jõustunud „Koolitöötajate miinimumkoosseisu“ määrusega, kus §1 lõik 2 kaks punkti, mille EKPÜ heaks kiitis, on järgmised:

„(2) Käesolevas määruses sätestatud koolitöötaja ülesannete täitmiseks võib sõlmida lepingu juriidilise isiku või riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusega, kui kooli direktor ja kooli pidaja:

- 1) tagavad, et tellitav teenus on õpilastele kättesaadav kooli ruumides;
- 2) veenduvad enne teenuse tellimist, et tellitav teenus on kvaliteetne ning teenuse osutaja vastab haridus- ja teadusministri määrusega vastavale ametikohale kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele.“

Üks probleem, mis seoses eelnõuga välja toodi, oli, et EKPÜ arvates ei taganud määrus seda, et igas koolis psühholoogi teenus kättesaadav oleks. Eelnõu kohaselt oli koolidel vabadus otsustada ametikohtade grupi siseselt, millist ametikohta täita ja millist mitte. Toodi välja, et aastatega on suurenenud psüühika- ja käitumishäirete hulk laste (ja täiskasvanute) seas, mistõttu oleks vajalik koolipsühholoogi ametikoha mahtu suurendada. Eelnõus nimetatud soovituslik ametikoha maht oli 600 õpilase kohta üks psühholoog, EKPÜ poolt tehti ettepanek suurendada psühholoogi ametikoha mahtu vähemalt 0,25-0,5 koha võrra. Lepasaar vastas EKPÜ kirjale, et seisukoht on kätte saadud ja kui läbi on arutatud kõikide partnerite ettepanekud, võetakse uuesti ühendust. 2010. detsembris jõustunud määruse „Koolitöötajate miinimumkoosseis“ lisas oli kirjas, et tugiteenuste puhul- mis hõlmab psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi- on minimaalne ametikohtade arv 1 ametikoht 201-350 õpilase kohta.

2019. aasta seisuga on koolipsühholoogi üldtööaeg 40 tundi nädalas ning haridustöötajana on ette nähtud 56 kalendripäeva puhkust aastas. Koolipsühholoogi soovitatav koormus on 1 ametikoht 201-350 õpilase kohta. Palka reguleerivat seadust ei ole, aga riigi poolt on omavalitsustele eraldatud toetus tugispetsialisti palga maksmiseks, kellena kvalifitseerub ka koolipsühholoog.

Atesteerimine

Atesteerimise kord

EKPÜ hakkas koolipsühholoogide atesteerimisega tegelema 2002. aasta alguses. Peamisi põhjuseid, miks tasus end atesteerida, tõi EKPÜ juhatus välja kaks: esiteks, kuigi palgatõus seoses atesteerimisega polnud seadusega kohustuslik, oli see koolijuhile soovituslik ja miski, millega direktori jutule minna. Teiseks oluliseks põhjuseks peeti seda, et end atesteerides muutuvad koolipsühholoogid teiste jaoks tõsiseltvõetavamaks.

Atesteerimisjuhend koostati, arvestades Euroopa Psühholoogiaassotsiatsioonide Föderatsiooni (EFPA) koolitusstandardi, Euroopa Liidu liikmesriikides kehtestatud nõuete ning Rahvusvahelise Koolipsühholoogia Assotsiatsiooni (ISPA) nõuetega, ja pandi kokku atesteerimiskomisjon (Tervishoiu ja sotsiaaltöö kutsenõukogu, 2003). Esimene atesteerimine toimus 2004. aasta kevadel. Esimesse atesteerimiskomisjoni kuulusid Helve Saat (esinaine), Mari-Ann Urb, Eve Kikas, Helen Kanter, Evi Mõttus, Lea Metsis, Eda Välja, Lea Nagirna ja ning haridusministeeriumi esindaja. Atesteerida oli võimalik koolipsühholoogiks, vanemkoolipsühholoogiks ja koolipsühholoog-meedikuks. Varem omandatud järgud jäid kehtima, aga kõrgema järgu taotlemise või järgu säilitamise korral lähtuti uuest Haridusametuse koolipsühholoogide atesteerimise juhendist. Vastavalt uuele atesteerimiskorrale tulenesid koolipsühholoogide haridusnõuded pedagoogide kvalifikatsiooninõuetest: koolipsühholoogina võis tööle asuda isik, kellel on kas kõrgharidus koolipsühholoogias või kõrgharidus psühholoogias ja läbitud 160-tunnine koolipsühholoogia kursus. Kõrgharidus koolipsühholoogias oli võimalik vaid TÜ koolipsühholoogia magistriõppes. 160-tunnise koolipsühholoogiaalase koolitusena arvestati vaid akadeemilise õppeasutuse poolt korraldatud kursusi. Koolipsühholoogid, kes olid lõpetanud „Koolieelse pedagoogika ja psühholoogia“ eriala, ei saanud uue korra järgi atesteeritud. Atesteerimise hinnaks oli ametijärgu tõstmise eesmärgil 200 EEK, ametijärgu säilitamise eesmärgil 100 EEK. Atesteerimine oli vabatahtlik: nõutava hariduse olemasolekul võis töötada ka ilma kvalifikatsioonita. Uus atesteerimiskord tõstas probleemi, et polnud piisavalt võimalusi koolipsühholoogia täiendkoolituseks. Nii mõnigi ühingu liige tegi ettepaneku kvalifikatsiooninõuded vaidlustada põhjusel, et vastavat haridust polnud võimalik saada. Rahulolematud oldi ka palga ja kvalifikatsiooninõuete ebakõlaga.

Ka 2007. aastal oli koolipsühholoogide ebaühtlane palk üle Eesti murekohaks; EKPÜ käis välja ettepaneku siduda palk atesteerimisega. 2008. aasta kevadel koostati uus kutsestandard,

kohandades seda nii, et atesteerimismõõded oleks kooskõlas kõigi Euroopas kehtivate direktiividega. Muudeti ka atesteerimiskorda.

2009. aasta kevade seisuga oli kokku välja antud 35 kutsetunnistust (neist 15 2008. aasta jooksul): 21 kolmanda taseme kutsetunnistust, 13 neljanda taseme kutsetunnistust ja 1 viienda taseme kutsetunnistus.

Alates 2015. aastast saab koolipsühholoog taotleda kaht erinevat kutsestandardit: tase 7 ja tase 8. 6.12.2018 seisuga on Eesti Vabariigis 49 kutsetase 7 omavat koolipsühholoogi ja 8 kutsetase 8 omavat koolipsühholoogi.

Kutsestandardi sisu ja ülesehitus

Kutseregistrist ilmneb, et esimest korda hakkasid kehtima koolipsühholoogi III, IV ja V taseme kutsestandardid 09.04.2003. Teine versioon neist kutsestandarditest hakkas kehtima alates 04.06.2007, ja kolmas alates 28.09.2011. Tasemete ümbernimetus juhtus 29.05.2014, kui hakkas kehtima kutsestandard tase 7. 28.05.2015 hakkasid kehtima tänase päevani kasutuses olevad tase 7 ja tase 8. Varasemad IV ja V vastavad mõlemad 7. tasemele. Varasem III tase oleks praeguse jaotuse järgi 6. tase. (Sihtasutus Kutsekoda, i.a.)

2003. aasta aprillis välja antud kutsestandard koosnes seitsmest osast: kasutusala, kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid, kutsestandardiga seonduvad statistilised koodid, kutsekvalifikatsioon, kutsekirjeldus, kutseoskused ja kehtivusaeg. Kasutusaladena oli kirjeldatud töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemist, õppekavade ning koolitusprogrammide väljatöötamist, eksaminõuete väljatöötamist, kutsekvalifikatsiooni tõendamist ja hindamist ning aluse andmist rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks. Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminitena oli lahti seletatud kutsestandardi, kutsekvalifikatsiooni, kutseoskused ning konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused. Kutsestandardiga seonduvate statistiliste koodidena oli ära märgitud, et psühholoogia kuulub tervishoiu ja sotsiaaltöö valdkonda ning ametite klassifikaatoris kuulub psühholoog 2. pearühma „Tippspetsialistid“. Kutsekvalifikatsioon oli kolm: koolipsühholoogi III, IV ja V tase. Kutsekirjeldus oli järgmine: „Koolipsühholoogi töö eesmärgiks on haridusasutustes õppivate laste edasijõudmise toetamine, lapsevanemate nõustamine ja konsulteerimine, haridusasutuste töötajate abistamine laste edasijõudmise kindlustamisel ja organisatsioonide kui terviku parema funktsioneerimise tagamisel. Koolipsühholoogi ülesanneteks on probleemide ennetamine, hindamine, vastavate sekkumiste (nõustamine ja konsulteerimine) läbiviimine, koolitamine ja uurimistöö. Nende ülesannete täitmiseks on

vajalik tööhüpoteeside püstitamine ja kontrollimine. Koolipsühholoog rakendab oma kutseoskusi ja teadmisi igale inimesele või grupile nende eripärast lähtuvalt. Koolipsühholoogi töös on olulisel kohal eetiliste põhimõtete ja konfidentsiaalsuse nõuete järgimine. Töö pingelises keskkonnas ja haavatavas olukorras klientidega nõuab head probleemikäsitlemise- ja suhtlemisoskust, tolerantsust, empaatiat, sõbralikkust ja siirust.“ (Sihtasutus Kutsekoda, 2003)

Kvalifikatsioonide taotlemise eeldused olid järgmised: III kvalifikatsiooni taotlemise eelduseks oli erialase akadeemilise õppe läbimine; IV kvalifikatsiooni taotlemise eelduseks oli erialase magistriõppe läbimine koos kutseaasta programmiga või koolipsühholoogi III kvalifikatsiooni olemasolu, erialane täiendkoolitus (40 AP) ja töökogemus vähemalt 3 aastat; V kvalifikatsiooni taotlemise eeldusteks olid erialase magistriõppe läbimine koos kutseaasta programmiga, erialane täiendkoolitus (20 AP) ja töökogemus vähemalt 10 aastate ning erialaste publikatsioonide avaldamine, sealhulgas vähemalt 1 artikli avaldamine rahvusvahelise levikuga eelretsenseeritavates erialaajakirjades. (Sihtasutus Kutsekoda, 2003)

Kutseoskused olid jaotatud nelja alagruppi: üldoskused ja -teadmised, põhiteadmised ja oskused, lisaoskused ja -teadmised ning isikuomadused ja võimed. Iga alagrupp oli põhjalikult lahti seletatud. Kutsestandardi kehtivusajaks sai 4 aastat. (Sihtasutus Kutsekoda, 2003)

2007. aasta juunis ilmunud kutsestandard oli ülesehituselt eelmisest küllaltki erinev. Kokku oli juhend jaotatud A, B ja C osaks. A- osa oli kutsekirjeldus, B-osa kutsestandardid ning C-osa üldinfo ja lisad. Kui eelmises kutsestandardis olid kutsekvalifikatsiooni terminiselgituses välja toodud erinevate tasemete üldnõuded ning III, IV ja V tasemete taotlemise eeldused, siis uuemas kutsestandardis olid tasemete erinevused konkreetsemalt ära näidatud. Kutsekirjelduse osas oli eraldi lühidalt kirjeldatud iga kutsetaseme töö eesmärki ja sisu. III kutsetasemega psühholoog hindab laste arengut mõjutavaid tegureid, kavandab ja viib läbi sekkumisi ning teeb vajadusel koostööd teiste erialade spetsialistidega. IV tasemega psühholoog teeb kõike eelnevat, ning lisaks viib läbi psühholoogiaalaseid koolitusi, osaleb erialastes uurimusprojektides, haridusasutuse arendustegevuses ning juhendab üliõpilasi ja madalama kutsetasemega koolipsühholooge. V kutsetaset omav koolipsühholoog teeb kõike, mida IV taseme koolipsühholoog, aga lühikirjeldusest on välja jäetud erialastes uurimusprojektides osalemine ning juurde on lisatud psühholoogiaalaste uurimustööde läbiviimine ja hariduspoliitika planeerimises osalemine. (Sihtasutus Kutsekoda, 2007)

Töö osade ja tegevuste osas olid välja toodud konkreetsed tegevused ning see, mida iga kutsetaset omav koolipsühholoog valdama peab. Töö osad ja tegevused jaotusid viieks: lapse arengut mõjutavate tegurite hindamine, sekkumise läbiviimine, psühholoogiaalane koolitamine ja juhendamine, uurimuste läbiviimine ning lapse arengut takistavate probleemide ennetamine. Lapse arengut mõjutavate teguritena olid välja toodud testimine, vaatlemine, intervjuerimine ning hindamistulemuste analüüsimine ja probleemi kontseptualiseerimine. Sekkumise läbiviimise osadeks olid sekkumise kavandamine hindamistulemuste alusel, nõustamine (sh. grupinõustamine), konsulteerimine ning sekkumistulemuste analüüsimine ja vajadusel sekkumiskavandi korrigeerimine. Kõike eelnevalt nimetatut pidid valdama kõik kutsetasemed. Psühholoogiaalase koolitamise ja juhendamise tegevused olid temaatiliste loengute läbiviimine õpilastele, koolituste läbiviimine haridusametuse personalile ja lapsevanematele ning üliõpilaste ja madalama kutsetasemega koolipsühholoogide juhendamisest. Neist tegevustest pidi III kutsetase valdama vaid temaatiliste loengute läbiviimist õpilastele. Ülejäänud tegevused olid IV ja V tasemele vastavad. Uurimuste läbiviimine hõlmas endas erialaste uurimuste kavandamist ja läbiviimist, uurimustulemuste analüüsimist ja rakendamist ning uurimusprojektides osalemine. Kõik see oli V taseme osa, IV tasemesse kuulus vaid uurimusprojektides osalemine. Lapse arengut takistavate probleemide ennetamisena olid nimetatud osalemine haridusametuse arengu planeerimises (IV ja V tase), osalemine hariduspoliitika planeerimises ja hindamises (V tase), avalikkuse teavitamine lapse arengut puudutavates küsimustes (IV ja V tase), erialaste teadmiste pidev täiendamine (III, IV ja V tase) ning koostöö lastevanemate ja teiste spetsialistidega (III, IV ja V tase). (Sihtasutus Kutsekoda, 2007)

A-osas oli veel lühidalt kirjeldatud koolipsühholoogi töövahendeid, töökeskkonda ja eripära, võimeid ja isikuomadusi ning kutsealast ettevalmistust. B-osas, ehk kutsenõuete all, oli pikemalt täpsustatud A-osas nimetatud tegevusi ja osasid. Lisaks olid nimetatud baasteadmised, mis peaksid olema nii V, IV kui ka III kutsetasemega koolipsühholoogil: psühholoogia põhivaldkonnad, psüühika bioloogilised alused, psühholoogia ajalugu ning pedagoogika. (Sihtasutus Kutsekoda, 2007)

C osa – üldinfo ja lisad- jagunes viieks: info kutseomistamise kohta, info kutsestandardi kohta (kus oli täpsustatud, kes on kutsestandardi koostajad, kuna ja kuidas kutsestandardi kavandit tutvustati, kes kutsestandardi kinnitas jne.), kutsenimetuse võõrkeeles, kasutatud infoallikad ning kutsete süsteemi terminid ja seletused. (Sihtasutus Kutsekoda, 2007)

2011. aasta septembris kinnitatud kutsestandard oli muidu identne 2007. aasta kutsestandardiga, ainus erinevus oli, et kutsetaseme juurde oli lisatud ka EKR (Eesti kvalifikatsiooniraamistiku) tasemenumbreid: nagu eelpool öeldud, hakkas koolipsühholoogi III kutsetase vastama 6. tasemele ning nii IV kui ka V kutsetase olid uue süsteemi kohaselt 7. tasemele vastavad. (Sihtasutus Kutsekoda, 2011)

2014. maikuus kehtima hakanud kutsestandard oli taas peaaegu identne 2011. ja 2007. aasta kutsestandarditega, oluliseks erinevuseks oli aga see, et varasema III, IV ja V kutsetaseme asemel oli kehtiv kutsetase nüüd vaid tase 7 (ehk varasem IV ja V tase). III, IV ja V kutsetase kaotasid oma kehtivuse. (Sihtasutus Kutsekoda, 2014)

2015. aasta maikuus hakkasid kehtima – ja kehtivad praeguseni – koolipsühholoogi tase 7 ja tase 8. Kutsestandardite ülesehitus on üsna sarnane eelnevaga, aga sõnastuses ja sisus on tehtud mitmeid muutusi. Tase 8 enne 2015. aastat ei eksisteerinud, mis tähendab, et millegi varasemaga seda kutsestandardit võrrelda ei saa. 7. taseme kutsestandardis kirjeldatud töö eesmärk ja sisu lühikirjeldus on muidu sisult sama, mis varasemas kutsestandardis, aga välja on jäetud madalama kutsetasemega koolipsühholoogide ja üliõpilaste juhendamine. Mitmed tööosad on ümber sõnastatud ja veidi täpsustatud, aga on jäänud tähenduselt samaks (nt varasem „testimine“ on uuemas kutsestandardis „testide läbiviimine ja tulemuste interpreteerimine“). Uute tööosadena on koostöö ja erialase arengu alla märgitud koostöö erialaspetsialistidega ning oma erialase tegevuse reflekteerimine ja enesetäiendamine. Täiesti uus on tööosade segmentis suhtlemise kategooria, mille alapunktid on kontakti loomine, kuulamine, käitumisviisi ja väljenduse valimine, aktsepteerimine, konfliktide lahendamine ning enese väljendamine. Ka koolipsühholoogi kutseline käitumine ja tegutsemine on uus kategooria; varasemas kutsestandardis oli sellele sarnane lapse arengut takistavate probleemide ennetamise alla käinud erialaste teadmiste pidev täiendamine. (Sihtasutus Kutsekoda, 2015a)

Töö keskkonna ja eripära kirjeldus on üldiselt samaks jäänud, aga juurde on lisatud see, et vahetud tööalased kontaktid moodustavad pool tööajast. Ka tööks vajalikud isikuomadused on jäänud sisuliselt samaks, kuigi veidi ümber sõnastatud (nt varasemas kutsestandardis olnud frustratsioonitaluvus on muudetud pingetaluvuseks); juurde on lisatud meeskonnatöö valmidus. Kutsealase ettevalmistuse kirjelduses oli varasemas kutsestandardis nõutav psühholoogiaalase magistriõppe läbimine; uuemas kutsestandardis on nõutav kas erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse. B- ehk kutsenõuete osas oli varasemalt lühidalt lahti kirjeldatud iga tööosades nimetatud tegevus;

uemas versioonis on kirjeldatud iga tööosade kategooria tegevusnäitajaid (st. Lapse arengut mõjutavate tegurite hindamine, sekkumise läbiviimine, koostöö ja erialane areng, koolipsühholoogiaalne teavitamine ja arendustegevus, suhtlemine, koolipsühholoogi kutseline käitumine ja tegutsemine). Viimase kutsestandardi C-osa ehk üldteave ja lisad koosneb kolmest osast: teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile, kutsenimetuse võõrkeeles ning lisad. (Sihtasutus Kutsekoda, 2015a)

8. taseme kutsestandardis on töö kirjelduses nimetatud samad nõuded, mis 7. taseme kutsestandardis, ning lisaks on välja toodud, et 8. taseme koolipsühholoog teeb psühholoogiaalaseid uurimistöid, juhendab üliõpilasi ja madalama kutsetasemega koolipsühhologe ning osaleb hariduspoliitika planeerimises. Tööosade puhul on täpselt samasugused lapse arengut mõjutavate tegurite hindamise, sekkumise läbiviimise, koostöö ja erialase arengu ning suhtlemise kategooriad. Täiesti uued kategooriad 8. taseme kutsestandardis võrreldes 7. tasemega on koolipsühholoogiaalne teavitamine, koolitamine ja juhendamine (alapunktideks koolipsühholoogiaalne teavitamine, koolituste läbiviimine, koolipsühholoogiaalne juhendamine ning koolitus- või juhendmaterjalide välja töötamine) ning arendustegevus ja uurimistööd (alapunktideks erialaste uurimuste kavandamine ja läbiviimine, uurimustulemuste analüüsimine ja rakendamine, osalemine haridusasutuse arendustegevuses ning osalemine erialases arendustegevuses). Töökeskkond ja eripära, töövahendid, tööks vajalikud isikuomadused, kutsealane ettevalmistus ning enamlevinud ametinimetused on 8. ja 7. taseme koolipsühholoogidel samad. B-osas on kirjeldatud iga tööosa kategooria tegevusnäitajad. C-osa on sama, mis 7. tasemel. (Sihtasutus Kutsekoda, 2015b)

Koolitused, projektid

Koolitused ja konverentsid

Arhiivimaterjalide põhjal toimus EKPÜ-s vahemikus 2002-2012 21 koolitust ja konverentsi (vt tabel 2). Varasemate aastate kohta andmed puuduvad.

Tabel 2.

Koolitus/konverents	Toimumisaeg
Koolivägivalla teemaline töötuba	2002 september
Psühodiagnostika koolitus	2003 märts
BET testi praktiline ja teoreetiline koolitus, koolituse järelkohtumine	2003 märts, juuni
Catell 16PF testi tutvustus	2003 aprill
John Hollandi kutsehuvide küsimustiku koolitus	2003 aprill
„Perekonna konstellatsioon ja unenägude hindamine“, „Soorollide mõju paarisuhtele“, „Struktuur ja protsessid individuaalpsühholoogilises nõustamises“, „Enesepeegeldamise kursus nõustajatele ja terapeutidele“	2002 mai- 2003 mai
2 individuaalpsühholoogia alast koolitust	2003 mai- 2004 aprill
3 psühodiagnostika alast koolitust: BET, Catell 16PF, John Hollandi kutsehuvide küsimustik	2003 mai- 2004 aprill
„Eestis kasutatavatest testidest“ (NEO, IPIP, Raven, Conners, IPDE-SQ, SPAI, Personal Style Inventory-II, School Refusal Assessment Scale- Revisited, EAFA, WAIS)	2005
BET koolitus (algajatele)	2006 mai
Cattelli testi kasutamine praktikas	2007
Koolipsühholoogide ja õpetajate koostöö tähtsustamise konverents	2007 aprill
Kriisid koolis ja koolipsühholoogi roll. Praktilisi võtteid kriisiolukordadega toimetulekuks	2008
Töögrupid: „Turvaline kool“, miinimumkoosseisud, tugispetsialistide tööülesanded, hariduslike erivajadustega lapsed	2009
Suur Mäng	
Koolitus-supervisioon „Traumaatilise kriisijuhtumi lahendamine“	2010 november

Ajakirja „Haridus“ erinumbr

30.04.2004 räägiti üldkoosolekul esimest korda ideest kokku panna koolipsühholoogia teemaline ajakirja „Haridus“ erinumbr. Ettepanek erinumbr koostada võeti positiivselt vastu ja koosolekul osalejatelt tuli ka mitmeid ettepanekuid, mis teemalisi artikleid kirjutada. Sama aasta septembris olid juba paika pandud mitmed artikliteemad ning potentsiaalsed kirjutajad; artiklite valmimise tähtjaks määrati 01.10.2004. Uuesti tehti erinumbrist juttu 2005. aasta jaanuaris, kus üks juhatuse liige lubas koostada nimekirja võimalikest artikliteemadest ning kontakteeruda võimalike artiklite autoritega. Aprillis läbirääkimised teemade ja autorite suhtes

veel käisid. 2005. aasta novembris toimunud üldkoosolekul teatati, et erinumbri ilmumine lükatakse edasi 2006. kevadesse. 2007. aasta alguses ilmus koolipsühholoogia teemaline „Haridus“ erinumber. Kokku kirjutasid EKPÜ liikmed 18 eriteemalist koolipsühholoogia-alast artiklit. Erinumber oli edukas, erilist huvi näitasid selle vastu üles koolidirektorid.

Projektid

EKPÜ osales programmis „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014“, sõlmides töövõtulepingu programmi eestvedajaks oleva Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusega. Programmi raames oli EKPÜ projektiks „Koolipsühholoogide arendus ja võrgustikutöö elavdamine“, mis seisnes selles, et ajavahemikul 02.2012-11.2012 korraldas EKPÜ viis koolitust: „Koolipsühholoog HEV õpilaste õppe koordineerijana“, „Koolipsühholoogi koostöö õppenõustamiskeskustega“, „Soome ja Norra kogemus“, „Koolipsühholoog koostöös lapsevanemate ja võrgustikuga“ ning „Õpilase individuaalse arengu jälgimine ja kaardistamine“.

2010-2015. aastatel oli EKPÜ seotud projektiga, mille eesmärgiks oli psühholoogia magistriõppekava vastavusse viimine kliinilise ja koolipsühholoogia kutsestandardi ja tööturu nõuetega õppekava rakendusliku külje arendamise kaudu. Koostööpartneriteks olid SA TÜ Kliinikum Psühhiaatriakliinik, SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Ambromed kliinik, Hariduse Tugiteenuste Keskus, Tartu Erakool, Eesti Psühholoogide Liit, Tallinna Ülikool ja Eesti Koolipsühholoogide Ühing.

2014. aastal sai EKPÜ rahastuse Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi programmist „Riskilapsed ja -noored“ projekti „Põhikooli õpilaste psüühiliste protsesside hindamisvahendite komplekti koostamine ja tugispetsialistide koolitamine“ teostamiseks. Ühing oli projekti elluviija, partneriteks olid Tallinna Ülikool ning SA Innove. Projekt lõppes edukalt 2016. aastal projektikonverentsiga, kus osalesid nii projektiga seotud koolipsühholoogid kui ka olulised koostööpartnerid. Projekti tulemusena valmisid hindamisvahendid, mida koolipsühholoogid igapäevaselt laste psüühiliste protsesside hindamiseks kasutada saavad. Testikoolitused jätkusid Tallinna Ülikooli korraldamisel.

Suve- ja sügiskoolid

EKPÜ arhiivimaterjalides leidis infot suve- ja sügiskoolide toimumise kohta alates 2003. aastast. Osalejaid oli olenevalt aastast 20-30 inimest.

Nii 2003. kui ka 2004. aasta suvekoolides keskenduti eelkõige eneseteraapiale. 2005. aastal jäi suvekool vähese huvi tõttu ära, tagasisides toodi põhjendusteks, et ajastus oli ebasobiv. Tagasisidest lähtudes korraldati 2006. aasta septembris esimest korda sügiskool. Sügiskooli töötubade teemad olid järgmised: koolipsühholoog kaasaja koolivõrgustikus: tööülesanded, võimalused, teiste ootused, ametijuhend ja selle täiustamine ning lapse vaatluskaardi tööversiooni arutelu ja muudatuste sisseviimine. Lisaks sellele toimus kunstiteraapia seminar. Tagasiside sügiskoolile oli väga positiivne ja otsustati, et ka edaspidi võiks korraldada justnimelt sügiskooli ning kestvuseks võiks olla 2 päeva. 2007. aasta sügiskoolis olid teemadeks häälejooga, Ühise mure meetod ning koolipsühholoogi ametijuhendi väljatöötamine erinevates töörühmades. 2008. aastal sügiskoolis töötati töögrupis välja ettepanekud seadusemuudatuste kohta ning kuulati Piret Visnapuu ettekannet teemal „Laste psüühikahäired kooli kontekstis“. 2009. aastal toimus taaskord sügiskool, aga pole teada, mis teemadel.

2010. ja 2011. aastate suve- või sügiskoolide toimumise kohta arhiivimaterjalides info puudus. Alates 2012. aastast korraldati taas suvekoole. 2012. aasta suvekoolis keskenduti koolipsühholoogide tööle Norras ja Soomes. 2015. aastal olid suvekooli peamisteks teemadeks „Kriisisekkumine“ ja „Praktikult praktikule“, 2016. aastal „Lahutus ja kärgpered“ ning „Autistlik laps tavakoolis“.

Koduleht

Kodulehe loomise kohta töö autor arhiivimaterjalidest infot ei leidnud. Alates 2002. aastast hakati arutama EKPÜ kodulehe korrastamist. Juhatus soovis, et kodulehel oleks kirjas EKPÜ põhikiri, koolipsühholoogi tööd puudutavad seadusaktid, ülevaade juhatuse tegevusest, uudised, EKPÜ koolitused, tööturu teave, kasulikud lingid teistele veebilehekülgedele, intranet diskussioonideks, huvitavad psühholoogiaalased artiklid. Moodustati koduleheküljega tegelev töörühm. 2003. aasta mail teatati ühingu üldkogule, et koduleht oli veel pooleli, aga juba toimus tihe omavaheline infovahetus e-posti teel. Tutvustati valmimisjärgus kodulehte, mille uueks aadressiks oli www.koolipsyhholoogid.ee, mis on ka praegu kehtiv aadress. 2003. aasta majandusaruande tegevusaruandes oli kodulehe valmimine välja toodud, mis annab põhjust uskuda, et koduleht oli selle aasta lõpuks uuendatud. 2005. aasta septembris toimunud juhatuse koosolekul tehti taaskord mitmeid ettepanekuid, kuidas kodulehte täiendada: sooviti lisada infot liikmetasu, liikmeks olemise kohta, eesolevate sündmuste tutvustusi ja möödunud sündmuste aruandeid ning tagasisidet, muuta kodulehte esteetiliselt ning lisada infot võimalike täiendkoolituste kohta. Lisaks otsustati tekitada lisalink teiste teenuste pakkujate

tutvustamiseks. Kaks kuud hiljem toimunud koosolekul otsustati kodulehele lisada ka ametijuhendi näidis ning lühitutvustus, miks koolipsühholoogi poole pöörduda. Samu ettepanekuid korrati ka 2006. aasta jaanuaris.

2006. aasta kevadel toimunud üldkoosolekul selgitati ühingule, et kodulehekülj vajab hädasti uuendamist, aga muudatuste sisseviimine on siiani olnud aeglane, kuna toimub läbi IT-spetsialisti. Otsustati kodulehte tehniliselt kaasaegsemaks ja interaktiivsemaks muuta, tehes selleks ühekordne 6000 kroonine väljaminek. Lisaks saadi koosolekul viibijatelt lisaettepanekuid: sooviti, et oleks võimalus teada, palju lehte külastatakse, luua liikmetele mõeldud foorum, lisada koolipsühholoogi töökirjeldusele see, et kooliti tööülesanded erinevad ning lisada info eri piirkondades koos käivatest kovisioonigruppidest. Kodulehe muutmine lükkus siiski edasi, nagu selgub 2007. aasta jaanuaris toimunud juhatuse koosolekult, kus arutati seda, et kodulehe ülesehitamine tuleb üle anda uuele spetsialistile. Sama aasta aprilliks oli uus koduleht uue inimese abil valmis, lähiajal oli plaanis koolitada ka juhatuse liikmeid leheküljele iseseisvalt infot üles panema. Järgmise aasta aprillis teavitati üldkoosolekul liikmeid, et uus koduleht on küll valmis, aga vajab veel mõningaid viimistlusi enne kasutusele võtmist.

2019. aasta aprilli seisuga on EKPÜ kodulehekülj toimiv. Lehekülj on jagatud kaheksaks: avaleht, uudised, liikmed, kutseomistamine, juhatuse, olulised dokumendid, projekt ning kontakt. Uudiseid, liikmete arvu, kutsetunnistuse omajaid ja muud ajas muutuvat täiendatakse jooksvalt, nii et kõik lehel kirjas olev on kehtiv ja asjakohane.

ARUTELU JA JÄRELDUSED

Käesoleva töö eesmärkideks oli välja selgitada, mis on olnud läbivad teemad, millega EKPÜ tegelenud on ning kuidas on ühing panustanud Eesti koolipsühholoogias toimunud muutustele.

EKPÜ on Eesti koolipsühholoogiasse panustanud, tutvustades inimestele koolipsühholoogi ametit ja olemust, osaledes avalikes aruteludes ning avaldades teemakohaseid artikleid (nt ajakiri „Hariduse“ erinumber, artiklid „Õpetajate Lehes“). Ühingus on 2019. aasta seisuga 216 liiget, mida on neli korda rohkem, kui oli liikmeid 1996. aastal. Iga-aastaselt panustab EKPÜ koolipsühholoogiasse, korraldades suve- või sügiskooli ning täiendkoolitusi. Lisaks on EKPÜl olemas kodulehekül, kus on kasulikku infot nii lapsevanemale, koolipsühholoogile kui ka lihtsalt ühingu tegevusest huvitujale.

EKPÜ aktiivse suhtluse tulemusel Haridusministeeriumiga saavutati 1997. aastal see, et koolipsühholoogi teenindamise sfääri ei kuulu mitte ainult 7.-12. klassi õpilased, vaid õpilased alates esimesest klassist. EKPÜ poolsetest pingutustest ja Haridus- ning Teadusministeeriumiga suhtlemisest hoolimata ei ole õnnestunud koolipsühholoogidele taas kehtestada lühendatud tööaega 35 tundi nädalas, aga haridustöötajana on neil õigus aastas saada 56 kalendripäeva puhkust. Võrreldes ülejäänud maailmaga on Eestis koolipsühholoogide suhtarv kooliealiste laste arvuga võrreldes märkimisväärselt suur, 2009. aasta seisuga 1:804, mis oli uuritud 43 riigi seast paremuselt kolmas (Jimerson jt, 2009). EKPÜ kodulehel on välja toodud, et soovitatav koormus oleks 1 koolipsühholoog 201-350 õpilase peale, seega arenemisruumi veel on; sellegipoolest on maailma mastaabis tegemist väga hea näitajaga seoses koolipsühholoogide kättesaadavusega õpilaste jaoks.

Kuigi EKPÜ on korduvalt omapoolselt panustanud, et pidada läbirääkimisi Haridusministeeriumiga seoses koolipsühholoogide palka reguleeriva seaduse loomisega, pole see seni vilja kandnud, seega paljuski sõltub koolipsühholoogi tööaeg, palk ja teenindussfäär jätkuvalt konkreetsest koolist.

2004. aastast on EKPÜ kaudu olnud võimalik end koolipsühholoogina atesteerida, ametlikult annab kutset Eesti Psühholoogide Liit. Atesteerimise põhieesmärgiks on, et koolipsühholoogid oleks ka väljaspool oma eriala rohkem tõsiseltvõetavad. Kutsestandardi puhul tasub esile tuua, et aja jooksul on hakatud rohkem tähelepanu pöörama sellele, et koolipsühholoog teeks koostööd teiste erialaspetsialistidega ja täiendaks end regulaarselt. Samuti on kutsestandardis eraldi välja toodud, et kutse saamise eelduseks on kas erialane magistrakraad, sellega võrdne

haridustase või koolipsühholoogi kutse; see on oluline, kuna enne kutsestandardi loomist töötasid mitmed inimesed koolipsühholoogidena ilma, et neil vastav haridus oleks.

Ametijuhendi puhul jäi võrreldes varasemaga silma sarnane muutus, et koolipsühholoogilt eeldatakse, et ta teeb koostööd teiste erialade spetsialistidega ja täiendab end pidevalt. Lisaks tasub välja tuua, et kui algselt oli koolipsühholoog Eestis eelkõige karjäärinõustaja, siis 2017. aasta ametijuhendis koolipsühholoogi põhiülesannetes eriala valiku nõustamist pole.

Kõige selle põhjal võib järeldada, et EKPÜ on oma aktiivse tegevuse ja järjest kasvava liikmeskonnaga tugevalt panustanud Eesti koolipsühholoogia arengusse nii läbi suhtluse Haridus- ja Teadusministeeriumiga, koolitusi korraldades kui ka ametijuhendi ja kutsestandardi abil defineerides koolipsühholoogi tööülesandeid, eesmärke ja tegevusi.

Piirangud

Kuna uurimistöös kasutati dokumente uuringu andmetena, kaasnesid sellega teatud puudused. Põhiliseks piiranguks oli, et arhiivmaterjalid olid mitmel juhul ebatäielikud. Erinevate aastate lõikes oli materjalide kogus ja informatiivsus väga erinev, seega mõnest aastast tekkis terviklikum ülevaade kui teisest. Samuti oli kohati andmeid raske tõlgendada nende intertekstuaalsuse tõttu – näiteks juhul kui arhiivmaterjalides leidis vaid üks osa kirjavahetusest. Laherand tõi raamatus „Kvalitatiivne uurimisviis“ (2008) välja, et dokumentide analüüsi võib kasutada küll iseseisva meetodina, aga see võib olla ka täienduseks teistele andmekogumismeetoditele, nagu näiteks intervjuud. Antud uurimistöös saadud tulemusi tuleks edaspidi täiendada, viies võtmeisikutega läbi intervjuud.

KIRJANDUSE LOETELU

Ametikohtade loetelu ja lühendatud tööaja kehtestamine koolide ja muude lasteasutuste õpetajatele, kasvatajatele ja teistele õppe- ja kasvatusalal töötavatele isikutele ning tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitud töölepingu alusel töötavatele psühholoogidele ja logopeedidele (10.07.2001), *Riigi Teataja I*. Kasutatud 12.05.2019.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/699169?fbclid=IwAR2M6RGG8R8llexVubelucWYsv6AcNeSsRYe1Qm6mcxO3W0DzwAD1FexuyM>

Bradley-Johnson, S., & Dean, V. J. (2000). ROLE CHANGE FOR SCHOOL PSYCHOLOGY: THE CHALLENGE CONTINUES IN THE NEW MILLENNIUM. *Psychology in the Schools*, 37(1), 1.

D'Amato, R., Zafiris, C., McConnell, E., & Dean, R. S. (2012). The History of School Psychology: Understanding the Past to Not Repeat It. In *The Oxford Handbook of School Psychology*.

French, J. L. (1984). On the conception, birth, and early development of school psychology: With special reference to Pennsylvania. *American Psychologist*, 39(9), 976–987.

Jimerson, S. R., Graydon, K., Yuen, M., Lam, S.-F., Thurm, J.-M., Klueva, N., ... Committee, T. I. R. (2006). The International School Psychology Survey: Data from Australia, China, Germany, Italy and Russia. *SCHOOL PSYCHOLOGY INTERNATIONAL VO* - 27, (1), 5.

Jimerson, S. R., Stewart, K., Skokut, M., Cardenas, S., & Malone, H. (2009). How Many School Psychologists are There in Each Country of the World?: International Estimates of School Psychologists and School Psychologist-to-Student Ratios. *School Psychology International*, 30(6), 555–567.

Kikas, E. (1999). School Psychology in Estonia: Expectations of Teachers and School Psychologists Versus Reality. *School Psychology International*, 20(4), 352–364.

Kikas, E. (2006). School Psychology in Estonia. S. R. Jimerson, T. D. Oakland, P. Farrell (toim) *The Handbook of International School Psychology* (lk 91-94, 95-101). The University of Michigan: Sage Publications.

Koolitöötajate miinimumkoosseis (08.12.2010). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 12.05.2019,
<https://www.riigiteataja.ee/akt/115122010005>

Laherand, Meri-Liis (2008). ANDMETE KOGUMINE KVALITATIIVSETES

UURINGUTES: Multimodaalsete andmete kogumine: Dokumendid kvalitatiivse uuringu andmetena. E. Uuspõld (toim), *Kvalitatiivne uurimisviis* (lk 258-260).

Tallinn: OÜ Infotrikk.

Kultuuri- ja haridusministri 20. Mai 1994. a. määruse nr. 9 "Põhikooli ja gümnaasiumi tüüpkoosseisud" osaline muutmine (17.12.1997). *Riigi Teataja II*. Kasutatud 12.05.2019, <https://www.riigiteataja.ee/akt/87061>

Nastasi, B. K., Pluymert, K., Varjas, K., & Bernstein, R. (1998). Mental health programming and the role of school psychologists. *School Psychology Review*, 27(2), 217.

Reconceptualizing school psychology from a service delivery perspective: Implications for practice, training, and research Terry B.Gutkin, Jane Close Conoley *Journal of School Psychology* Volume 28, Issue 3, Autumn 1990, Pages 203-223.

Sheridan, S. M., & Gutkin, T. B. (2000). The ecology of school psychology: Examining and changing our paradigm for the 21st century. *School Psychology Review*, 29(4), 485–502.

Sihtasutus Kutsekoda (i.a.). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog*. Kasutatud 11.05.2019, https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/show/?filter_url=1216af362e6547b08d58de00f0fa2daf

Sihtasutus Kutsekoda. (2003). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog III, IV, V*. Kasutatud 11.05.2019, https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid_Fail/downloadFile/10422665

Sihtasutus Kutsekoda. (2007). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog III, IV, V*. Kasutatud 11.05.2019, https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid_Fail/downloadFile/10422661

Sihtasutus Kutsekoda. (2011). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog III, IV, V*. Kasutatud 11.05.2019, https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid_Fail/downloadFile/10087119

Sihtasutus Kutsekoda. (2014). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog, tase 7*. Kasutatud 11.05.2019,

https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid_Fail/downloadFile/10517093

Sihtasutus Kutsekoda. (2015a). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog, tase 7*. Kasutatud 11.05.2019, <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10562892/>

Sihtasutus Kutsekoda. (2015b). *Kutsestandardid: Koolipsühholoog, tase 8*. Kasutatud 11.05.2019, <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10563251/>

Arhiivimaterjalide loetelu:

- (2012). *Kontseptsioon hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldusest: projekt*. Kaustik 4.
- (02.09.2002). *Koolipsühholoogi ametijuhend*. Kaustik 2.
- (03.03.2000) *EKPÜ põhikiri*. Kaustik 2.
- (05.2014). *EKPÜ strateegia*. Kaustik 4.
- (07.03.2008). *Kriisid koolis ja koolipsühholoogi roll. Praktilisi võtteid kriisiolukordadega toimetulekuks. Registreerumisleht*. Kaustik 4.
- (09.03.2011). *ATH koolituse registreerumisleht*. Kaustik 4.
- (09.05.2008). *Kriisit koolis ja koolipsühholoogi roll. Praktilisi võtteid kriisiolukordadega toimetulekuks II. Registreerumisleht*. Kaustik 4.
- (09.2008). *Sügiskool. Seadusandluse töötuba*. Kaustik 4.
- (09.2009). *EKPÜ sügiskool. Registreerumisleht*. Kaustik 4.
- (10.06.1997). *EKPÜ juhatuse ettepanek Haridusministeeriumile*. Kaustik 2.
- (13.02.2009). *Koolitus Suur Mäng. Registreerumisleht*. Kaustik 4.
- (13.03.1996). *EKPÜ juhatuse koosolek*. Kaustik 2.
- (13.06.2008). *Inimeseõpetuse Ühingu pöördumine Haridus- ja Teadusministeeriumi, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poole*. Kaustik 1.
- (15.01.1996). *EKPÜ juhatuse kutse koolipsühholoogidele EKPÜga ühinema*. Kaustik 2.
- (17.02.2009). *Õppepäev HEV-laps kaasava hariduse kontekstis. Registreerumisleht*. Kaustik 4.
- (18.04.1995). *Koolipsühholoogi tegevusjuhend, kinnitatud Georg Aheri poolt*. Kaustik 2.
- (1996). *EKPÜ üldkogu pöördumine Haridusministeeriumi poole*. Kaustik 2.
- (20.09.2002). *EKPÜ põhikiri*. Kaustik 2.

(2003). *Sihtasutus Domus Dorpatensise ja Tartu Ülikooli Eetikakeskuse kutse osaleda seminaril*. Kaustik 1.

(2011). *Töövõtuleping. Programm „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014“*. Lisa 1. Kaustik 4.

(2012). *Koolipsühholoogide suvekool 2012, päevaplaan*. Kaustik 4.

(2012). *Slaidiesitlus: Tugisüsteemid ja õppenõustamine Norras*. Kaustik 4.

(21.04.2006). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.

(22.11.1995). *Väljavõte Lisa 4 kultuuri- ja haridusministri 20.05.1994.a. määrusele nr 9*. Kaustik 2.

(26.04.2002) *EKPÜ aruande-valimiskoosoleku protokoll*. Kaustik 2.

(26.04.2002). *EKPÜ põhikiri*. Kaustik 2.

(27.02.1996). *EKPÜ üldkoosolek + juhatuse koosolek*. Kaustik 2.

(29.11.2010). *Koolitus-grupisupervisioon „Traumaatilise kriisijuhtumi lahendamine“*. *Registreerumisleht*. Kaustik 4.

(30.03.2007). *BET koolituse registreerumisleht*. Kaustik 4.

(30.05.2008). *Tartu linna koolipsühholoogide ja sotsiaalpedagoogide pöördumine Haridus- ja Teadusministri Tõnis Lukase poole ja Sotsiaalministri Maret Maripuu poole*. Kaustik 1.

(i.a.) *Eesti Koolipsühholoogide Ühingu Põhikiri*. Kaustik 2.

Aher, Georg. (04.07.1997). *Haridusministeeriumi kantsleri vastus EKPÜ ettepanekule*. Kaustik 2.

Alandi, Terje. (25.10.2001). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.

Cattelli koolituse registreerumisleht. Kaustik 4.

EKPÜ majandusaasta aruanne 01.01.2016-31.12.2016. Kaustik 3.

Hannust, Triin. (28.04.2006). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.

Hannust, Triin. (29.04.2005). *Eestis kasutatavatest testidest*. *Slaidiesitlus*. Kaustik 4.

- Juurak, Raivo. (13.01.2007). *Kiri Kadri Järvele teemal „Hariduse erinumber“*. Kaustik 4.
- Jöks, Allar. (14.04.2003). *Ettepanekud koolikeskkonna turvalisemaks muutmisel EKPÜle*. Kaustik 1.
- Jöks, Allar. (21.11.2002). *Pöördumine EKPÜ poole*. Kaustik 1.
- Jöks, Allar. (24.09.2002). *Vastus Hele Kanteri pöördumisele*. Kaustik 1.
- Jöks, Allar. (27.05.2003). *kiri EKPÜle (hinnangu, ettepanekute palumine)*. Kaustik 1.
- Järv, Kadri. (09.09.2005). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Järv, Kadri. (10.02.2006). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Järv, Kadri. (13.03.2007). *Kirjavahetus õiguskantsleri kantseleiga*. Kaustik 1.
- Järv, Kadri. (20.04.2007). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Järv, Kadri. (24.04.2007). *Pöördumine haridus- ja teadusminister Tõnis Lukase poole*. Kaustik 1.
- Järv, Kadri. (26.03.2009) *Kiri juhatuse liikmetele*. Kaustik 2.
- Järv, Kadri. (28.03.2007). *Avaldus Tallinna Ülikooli rektorile*. Kaustik 1.
- Järv, Kadri. (30.03.2005). *Kirjavahetus Tiina Kivirannaga*. Kaustik 1.
- Järv-Mändoja, Kadri. (15.06.2008). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Järv-Mändoja, Kadri. (18.04.2008) *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Järv-Mändoja, Kadri. (23.02.12). *Projektmeeskonna koosoleku protokoll*. Kaustik 4.
- Kahre, Triin. (01.04.2005). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (04.02.2005). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (17.04.2007). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (19.01.2007). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (19.10.2006). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.

- Kahre, Triin. (20.01.2006). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (21.01.2005). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (25.11.2005). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (29.04.2005). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (29.05.2006). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (31.08.2006). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kahre, Triin. (31.08.2007). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kanter, Hele. (02.12.2002). *Vastus haridusminister Mailis Randi pöördumisele*. Kaustik 1.
- Kanter, Hele. (09.2002). *Pöördumine Haridusministeeriumi esindaja Kai Võlli poole*. Kaustik 1.
- Kanter, Hele. (2003). *Mustand vastusest Allar Jõksi pöördumisele*. Kaustik 1.
- Kanter, Hele. (22.08.2002). *Pöördumine õiguskantsler Allar Jõksi poole*. Kaustik 1.
- Kanter, Hele. (24.11.2003). *Toetusavaldus Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonile*. Kaustik 1.
- Kanter, Hele. (25.11.2003). *Pöördumine Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsiooni poole*. Kaustik 1.
- Kanter, Hele. (31.05.2002). *Pöördumine haridusminister Mailis Randi poole*. Kaustik 1.
- Kikas, Eve. (23.09.2005). *Õpetajate Leht*. Artikkel „Koolipsühholoogi roll koolis“. Kaustik 4.
- Kinkar, Virve. (20.09.2002). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Kivirand, Tiina. (30.03.2005). *Kirjavahetus Kadri Järvega*. Kaustik 1.
- Kongi, Maarika. (26.03.2004) *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Koolipsühholoogide projekt pedagoogide võrgustiku arendamise konkursile „Praktikult praktikule“*. Kaustik 4.

Kreegipuu, Maie. (16.04.2008). *EPL kliiniliste psühholoogide kutsekomisjoni esindaja kiri Helve Saatile, Eve Kikasele, Harri Küünarpuule, Tiiu Luksile, Kadri Järv-Mändojale* Kaustik 1.

Käesel, Kärt. (31.03.2005). *Kiri EKPÜle teemal „Erinumber ajakirjas „Haridus““*. Kaustik 4.

Laisaar, Kristiina. (25.02.2003). *Tallinna Linnakohtu registriosakonna registriandmete väljatrükk seisuga 25.02.2003*. Kaustik 2.

Laupa, Marika. (07.02.2005). *Tallinna Linnakohtu registriosakonna registriandmete väljatrükk seisuga 07.02.2005*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (05.11.1997). *Avaldus EV Äriregistrisse*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (10.07.1996). *Avaldus Haridusministeeriumile*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (12.03.1997). *Ekspert hinnang Mari-Ann Urbile*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (20.01.1997). *EKPÜ kontaktisiku konto avamise avaldus juriidilisele isikule*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (22.04.1997). *Ekspert hinnang Svetlana Luneva tööle*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (24.10.1996). *Detailne eelarve Haridusministeeriumisse*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (28.01.2002). *Toetusavaldus The Nordic Council of Ministers'ile*. Kaustik 2.

Laur, Reet. (28.03.1996). *Pöördumine Haridusministeeriumi poole*. Kaustik 2.

Laur, Reet. Ender, Maire. Urb, Mari-Ann. (03.03.1997). *Ekspert hinnang Kaljo Pildi tööle*. Kaustik 2.

Lukas, Tõnis. (04.01.2002). *Vastus Kristiina Troppi pöördumisele*. Kaustik 1.

Lõkova, Endla. (18.04.2008) *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.

Maikal, Karmen. (11.09.2009). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.

Maikal, Karmen. (24.04.2009). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.

Maikal, Karmen. (24.04.2014). *EKPÜ täiskogu koosoleku protokoll*. Kaustik 3.

- Margus, Helen. (04.04.2003). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (06.09.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (07.06.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (10.05.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (10.09.2004). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (12.11.2004). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (12.12.2003). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (18.10.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (19.05.2003). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (21.02.2003). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (22.11.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (26.04.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (26.08.2002). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (26.09.2003). *EKPÜ juhatuse koosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Margus, Helen. (30.04.2004). *EKPÜ üldkoosoleku protokoll*. Kaustik 3.
- Mäe, Maire. (16.05.2002). *Tallinna Linnakohtu registriosakonna registriandmete väljatrükk seisuga 16.05.2002*. Kaustik 2.
- Mägi, Erki. Kolk, Kaspar. (10.02.2015). *Laste vaimse tervise integreeritud teenuste kontseptsiooni alusanalüüs: ekspertgrupi arutelu slaidiesitus*. Kaustik 4.
- Mägi, Erki. Tars, Triin. Olju, Moonika. (03.10.2014). *Laste vaimse tervise integreeritud teenuste kontseptsiooni alusanalüüs: ekspertgrupi arutelu slaidiesitus*. Kaustik 4.
- Nestor, Eiki. (04.01.2002). *Kirjavahetus Kristiina Troppiga*. Kaustik 1.
- Parkman, Marika. Abel, Signe. (08.05.2007). *Märgukiri EKPÜle*. Kaustik 1.

- Pihlak, Maarika. (09.02.1998). *Tallinna Linnakohtu kohtunikuabi kandeotsus*. Kaustik 2.
- Pilt, Kaljo. (03.10.1997). *Kiri haridusministrile*. Kaustik 2.
- Pilt, Kaljo. (05.03.1996) *Palve Reet Laurile teha parandusi "pöördumise" projektile*. Kaustik 2.
- Pilt, Kaljo. (i.a.) *Kaljo Pildi taotlus atesteerimiseks*. Kaustik 2.
- Rand, Mailis. (25.06.2002). *Vastus Hele Kanteri pöördumisele*. Kaustik 1.
- Rute, Jüri. (30.08.1999) *Tallinna noorsooameti juhataja palve EKPÜ esindajale*. Kaustik 2.
- Savisaar, Kaire. (18.10.2006). *kiri EKPÜle teemal „Cattelli testikoolitus“*. Kaustik 4.
- Talvik, Mati. (08.02.2007). *Merlecons ja Ko OÜ esindaja kirjavahetus Kadri Järvega*. Kaustik 1.
- Tomberg, Ene. (01.03.2000). *Lastekaitse Liidu presidendi teade Reet Laurile*. Kaustik 2.
- Urb, Mari-Ann. (21.01.1997). *Väljavõte EKPÜ üldkoosoleku protokollist*. Kaustik 2.
- Urb, Mari-Ann. (27.02.1996) *Väljavõte EKPÜ üldkogu protokollist*. Kaustik 2.
- Valik artikleid ajakirja „Haridus“ koolipsühholoogide erinumbrist*. Kaustik 4.
- Ülevaade EKPÜ tegevusaastast 2015-2016*. Kaustik 3.
- Ülevaade EKPÜ tegevusaastast 2016-2017*. Kaustik 3.

Käesolevaga kinnitan, et olen korrektselt viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis Dspace.

Hell Viitkar